

Regeringens proposition

2010/11:19

Ett steg framåt – en ny dansarutbildning

Prop.
2010/11:19

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 september 2010

Fredrik Reinfeldt

Tobias Krantz
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan och om yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Regeringens föreskrifter får avvika från bestämmelser i skollagen (2010:800).

Regeringen redovisar i propositionen sina bedömningar om bl.a. lärotider, antagning, behörighet och lärarbehörighet i syfte att möjliggöra en elitsatsning inom grundskolans förberedande dansarutbildning och gymnasieskolans yrkesdansarutbildning. I propositionen görs även bedömningar om en tydligare statlig styrning av dansarutbildningen i form av ett särskilt organ som ska svara för antagningen av elever till utbildningen och bidra till utvärdering och utveckling av utbildningens kvalitet. Bedömningar görs också om på vilket sätt det bör beslutas vilka huvudmän som får anordna förberedande dansarutbildning i sin grundskola respektive yrkesdansarutbildning i sin gymnasieskola samt om statsbidrag till dessa huvudmän och om rekrytering till utbildningen. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i skollagen som avser gymnasieskolan.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	7
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Bakgrund	8
4.1	Principiella utgångspunkter	8
4.2	Dansarutbildningens historik och problem	10
4.3	En yrkesdansarutbildning av internationell klass	13
5	Bemyndigande gällande dansarutbildning inom grund- och gymnasieskolan	13
6	Ökad statlig styrning av dansarutbildningen	15
7	Riksrekrytering och ersättningsfrågor	19
8	Utbildningens omfattning och innehåll	21
8.1	Den förberedande dansarutbildningen	21
8.2	Yrkesdansarutbildningen	26
8.3	Nationella kurs- och ämnesplaner i dans	30
8.4	Elevhälsa m.m.	31
9	Behörighet, mottagande, urval, antagning och avskiljande	32
9.1	Behörighet, mottagande, urval och antagning	32
9.2	Avskiljande och övergång till annan utbildning	35
10	Läraryrsförsörjning	36
11	Elevhem för breddad rekrytering	38
12	Kostnader för landstingsdrivna naturbruksprogram ska kunna ingå i underlaget för riksprislistan	39
13	Beslut om vissa betyg	41
14	Riksrekryterande utbildning enligt dagens bestämmelser	41
15	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	42
16	Ekonomiska konsekvenser	43
16.1	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	43
16.2	Ekonomiska konsekvenser för staten	43
17	Författningskommentar	44
17.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)	44
17.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	46
Bilaga 1 – Sammanfattning av betänkandet Ta klass (SOU 2009:27)		47
Bilaga 2 – Författningsförslagen i betänkandet Ta klass (SOU 2009:27)		51

Bilaga 3 – Förteckning över remissinstanserna avseende betänkandet Ta klass (SOU 2009:27).....	61	Prop. 2010/11:19
Bilaga 4 – Lagrådsremissens lagförslag.....	62	
Bilaga 5 – Lagrådets yttrande	63	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 september 2010	65	
Rättsdatablad.....	66	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2010/11:19

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800) dels att 15 kap. 22 § och 29 kap. 26 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 10 kap. 6 a § och 15 kap. 8 a §, samt närmast före 15 kap. 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

6 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan.

Föreskrifter om sådan utbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i denna lag.

15 kap.

Yrkesdansarutbildning

8 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan.

Föreskrifter om sådan utbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i denna lag.

22 §

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete samt vid utbildning på introduktionsprogram även i grundskolans ämnen.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får inne-

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete samt i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får inne-

bära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 15 § om vem som beslutar om betyg.

bära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

29 kap.

26 §

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, 19 kap. 25 § och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående förskolor och fristående skolor samt hur bidrag till en fristående förskola eller fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *en kommun eller ett lands-ting* att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående förskolor och fristående skolor samt hur bidrag till en fristående förskola eller fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelserna i 15 kap. 22 § första stycket tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Prop. 2010/11:19

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska införas en ny paragraf, 20 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 a §

Om den utbildning som avses med ett beslut i punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i lagen (2009:1039) om ändring i skollagen (1985:1100) påbörjas elevens andra läsår, ska beslutet dock upphöra att gälla den 1 januari 2012. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att ett sådant beslut ska upphöra vid en tidigare tidpunkt.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2010.

Den 3 april 2008 bemyndigade regeringen statsrådet och chefen för Utbildningsdepartementet att utse en särskild utredare med uppdrag att utreda förutsättningarna för att en svensk yrkesdansarutbildning med inriktning på klassisk dans ska kunna bedrivas (dir. 2008:32). Den avsedda utbildningen skulle hålla hög internationell klass och leda till anställningsbarhet. Utredningen tog namnet Yrkesdansarutredningen. Uppdraget skulle redovisas senast den 15 december 2008. Den 6 november 2008 förlängde regeringen genom tilläggsdirektiv (dir. 2008:135) utredningstiden till den 16 mars 2009. Utredaren redovisade sitt betänkande Ta klass (SOU 2009:27) den 16 mars 2009. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1* och dess författningsförslag i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av dem finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2010/1736/G).

De lagförslag i denna proposition som inte rör dansarutbildningen utgörs av mindre justeringar – viss betygssättning, skyldighet för landsting att lämna uppgifter och en övergångsbestämmelse, allt rörande gymnasieskolan – i fråga om vilka synpunkter har inhämtats från berörd myndighet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 23 juni 2010 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Förslaget har delvis anpassats till *Lagrådets* synpunkter. Detta redovisas i avsnitten 5 och 15 samt i författningskommentaren.

Efter lagrådsbehandlingen har förslag om viss betygssättning, skyldighet för landsting att lämna uppgifter som behövs för beslut om bidrag till fristående skolor och en ändring av en övergångsbestämmelse rörande beslut om riksrekrytering lagts till. Dessa förslag har bedömts inte ha sådant innehåll att de ska granskas av Lagrådet. Därutöver har i förhållande till lagrådsremissen vissa redaktionella och språkliga justeringar gjorts.

4 Bakgrund

4.1 Principiella utgångspunkter

Den klassiska baletten är ett viktigt inslag i det svenska kulturlivet

Frågan om dansarutbildningens framtid är såväl en kulturpolitisk som en utbildningspolitisk fråga. Den klassiska baletten har under mer än två sekel varit ett viktigt inslag i det svenska kulturlivet. Nationalscenen Kungliga Operan, som har ett särskilt ansvar för den klassiska baletten, har i uppdrag att vårda och främja kulturarvet inom danskonsten och ska kunna hävda sig väl i jämförelse med de främsta scenerna internationellt.

Ett prioriterat område inom kulturpolitiken är att stärka dansen som konstart. Den utvärdering av Handlingsprogrammet för den professionella dansen som Statens kulturråd presenterade 2009 visar att det sker en positiv utveckling på dansområdet. Statens stöd till centrala och regionala scenkonstinstitutioner m.m. möjliggör konstnärlig utveckling och förnyelse inom danskonsten. Från och med 2010 gör regeringen en särskild satsning på högkvalitativ dans för att skapa internationell uppmärksamhet. Insatserna ska stärka Cullbergbalettens verksamhet samt ge Riksteatern, Kungliga Operan AB och Dansens Hus ökade förutsättningar att hitta långsiktiga samarbetsformer för dansens utveckling (prop. 2009/10:1, utg.omr. 17, bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:140).

Ingen kan säga hur intresset för dansens olika uttrycksformer kommer att utvecklas i framtiden. Regeringen vill dock att den klassiska baletten och dess repertoar ska kunna fortsätta att utvecklas i Sverige. Det handlar om att förvalta ett gemensamt kulturarv, men också om att utveckla och sätta in detta kulturarv i vår egen tid. En satsning på klassisk balett kan även sägas främja den moderna dansen. Denna har delvis utvecklats ur – men också som ett uppror mot – den klassiska baletten, som ett alternativ till dess form och estetik. En förutsättning för att den klassiska baletten och den moderna dansen ska kunna fortsätta att utvecklas i Sverige är att det finns kvalificerade dansare.

En konkurrenskraftig yrkesdansarutbildning ska finnas i Sverige

De klassiska dansarnas arbetsmarknad är i dag internationell. Sverige står inför ett vägval där vi måste välja om vi ska utbilda klassiska yrkesdansare eller om kompetensen i huvudsak ska hämtas från andra länder. Ett alternativ till att erbjuda en nationell dansarutbildning kan vara att köpa utbildningsplatser vid någon eller några ledande institutioner i andra länder för det fåtal svenska ungdomar som både har intresse av och förutsättningar för att dansa balett på elitnivå. Avsaknad av en utbildning till yrkesdansare inom klassisk dans i Sverige skulle dock i praktiken i hög grad begränsa svenska ungdomars möjligheter att utbilda sig till dansare med denna inriktning.

Regeringen anser att det är önskvärt att behålla en svensk utbildning i klassisk balett. Utan en nationell utbildning bedöms intresset för den klassiska baletten sannolikt minska och möjligheterna att möta ett framtida ökat intresse försämrats. Klassiskt skolade dansare bidrar även till den moderna dansen och dess utveckling. På dagens arbetsmarknad för dansare råder ingen strikt uppdelning mellan klassisk balett och modern dans. Där ställs ofta krav på både bredd och spets. Därför anser regeringen att yrkesdansarutbildningen bör innehålla både klassiska och moderna tekniker samt uttrycksformer.

Dansarutbildningens unika karaktär

Utbildningspolitikens inriktning är att människor växer med kunskap och möjligheten att lära sig något nytt. Detta stärker individernas position i

samhället och på arbetsmarknaden, vilket kan vara avgörande för deras framtid.

Det är angeläget att skolans undervisning kan möta alla elevers olika behov. Det gäller såväl elever i behov av extra stöd för att nå målen för utbildningen som elever som behöver en större utmaning. Regeringen har därför inrättat en försöksverksamhet med spetsutbildningar inom gymnasieskolan (SFS 2008:793) och ungdomar som utövar idrott på elitnivå har genom riksidsrottsgymnasierna möjlighet att satsa på sitt idrottande utan att behöva göra avkall på möjligheten att fullfölja en gymnasieutbildning. Även ungdomar som har talang för och vilja att utvecklas till yrkesdansare inom klassisk och modern dans ska ha möjlighet att göra det inom skolväsendet. En sådan möjlighet finns redan i dag, men mot bakgrund av bristande kvalitet i dansarutbildningen (se avsnitt 4.2) anser regeringen att flera förändringar behöver göras för att eleverna efter avslutad utbildning ska bli anställningsbara på en arbetsmarknad för klassisk dans.

Behovet av dansare för den klassiska repertoaren är litet i Sverige. Dansarutbildningen har därmed – och kommer alltid att ha – en mycket begränsad omfattning. Antalet intresserade elever är jämförelsevis litet och de som är lämpade är än färre. Om det i Sverige ska finnas en internationellt konkurrenskraftig dansarutbildning krävs det att dessa få elever ges speciella förutsättningar att utveckla sin talang.

Yrkesdansarutbildningen är unik i det svenska utbildningssystemet. Inte någon annan yrkesutbildning inom gymnasieskolan har ambitionen att eleverna ska vara färdigutbildade och konkurrenskraftiga på en internationell arbetsmarknad vid 18–19 års ålder. Utbildningen ställer stora krav på såväl fysiska förutsättningar som psykisk styrka och musikalitet. Elevers målinriktning måste vara ytterst stark och obruten under hela tonårsperioden. För att han eller hon ska kunna nå målen för klassisk dans, måste en adekvat träning påbörjas tidigt och konsekvent fullföljas med successivt stegrad intensitet. Endast i undantagsfall har den som inte förvärvat den klassiska balettekniken under tonåren möjlighet att göra detta senare i livet. Här skiljer sig dansarutbildningen från andra krävande utbildningar, t.ex. de med idrottsinriktning.

4.2 Dansarutbildningens historik och problem

Dansarutbildningens historik

Yrkesdansarutbildningen i Sverige har anor från 1773 då Kungliga teaterns balettelevskola instiftades i samband med att en balettkår bildades för den nyinrättade Gustav III:s Opera i Stockholm. Denna utbildning var länge den enda i sitt slag i landet. Under efterkrigstiden påbörjades utbildning för yrkesdansare även vid Stora teatern i Göteborg (1949), Balettkademien i Stockholm (1957) och Malmö stadsteater (1961). De scenbundna utbildningarna hade som främsta mål att utbilda dansare för den egna scenens behov. Regeringen beslutade 1978 om en försöksverksamhet med förberedande dansarutbildning inom grundskolan i Stockholm, Göteborg och Malmö. Hälften av den tid som behövdes för dansundervisningen togs från grundskolans ämnen och reste-

rande fick eleverna ta av sin fritid. Inför läsåret 1981/82 utfärdade dåvarande Skolöverstyrelsen (SÖ) föreskrifter för försöksverksamheten och fr.o.m. läsåret 1982/83 fastställde SÖ timplaner för verksamheten, med beaktande av beslut om 1980 års läroplan för grundskolan. Svenska Balettskolans förberedande dansundervisning påbörjades läsåret 1981/82 i Stockholm. Till yrkesutbildningen på gymnasienivå skulle regeringen enligt budgetpropositionen för budgetåret 1978/79 (prop. 1977/78:100, bet. UbU 1977/78:16, rskr. 1977/78:18) lämna bidrag så att två klasser av en specialkurs för yrkesutbildning av dansare skulle komma till stånd inom Stockholms gymnasieorganisation. Utbildningen till yrkesdansare startade i Stockholm läsåret 1982/83.

I början av 1990-talet övertog det nyinrättade Statens skolverk myndighetsansvaret för utbildningen och beslutade att försöksverksamheten med förberedande dansundervisning fick anordnas i årskurserna 4–9 vid grundskolan i Stockholm, Göteborg och Malmö. Försöksverksamheten skulle omfatta åtta läsår, räknat från och med läsåret 1991/92. Liksom tidigare skulle dansundervisningen anordnas genom jämkning av grundskolans timplan och en särskild timplan för kompletterande frivillig dansundervisning på elevens fritid. Skolverket fastställde kursplanerna och timplanerna.

Yrkesdansarutbildningen förändrades från att vara tvåårig till treårig som en följd av 1991 års gymnasiereform, vars grund lades i propositionen Växa med kunskaper – om gymnasieskolan och vuxenutbildningen (prop. 1990/91:85, bet. 1990/91:UbU16, rskr. 1990/91:356).

I budgetpropositionen för 1999 föreslog regeringen att försöksverksamheten med förberedande dansundervisning i grundskolan skulle permanentas fr.o.m. den 1 juli 1999. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (prop. 1998/99:1, utg.omr. 16, bet. 1998/99:UbU1, rskr. 1998/99:98). Den förberedande dansutbildningen regleras sedan 1999 i förordningen (1999:250) om förberedande dansutbildning i grundskolan, som i sin tur utgår från ett bemyndigande i 4 kap. 3 a § 2 och 8 § tredje stycket skollagen (1985:1100). I förordningen om förberedande dansutbildning i grundskolan ger regeringen, utöver Stockholms, Göteborgs och Malmö kommuner, också Piteå kommun rätt att bedriva samma utbildning i årskurserna 7–9. Statsbidrag lämnas för högst 280 årselevplatser sammantaget i de fyra kommunerna. Malmö kommun har beslutat att från höstterminen 2010 inte bedriva någon förberedande dansutbildning.

Yrkesdansarutbildning på gymnasial nivå bedrivs sedan läsåret 1995/96 som ett specialutformat program med riksrekrytering vid Riddarfjärdens gymnasium/Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm. Genom anslagsvillkor i det årliga regleringsbrevet till Skolverket fördelar regeringen ett särskilt bidrag för yrkesdansarutbildning till Stockholms kommun. Det regleras dock inte hur många platser bidraget ska täcka. De senaste åren har mellan 30 och 40 elever per år antagits till yrkesdansarutbildningen. Mellan 20 och 30 elever har examinerats.

Kritik har under flera år riktats mot den svenska yrkesdansutbildningen av företrädare för dansprofessionen. Utbildningen har inte bedömts vara tillräckligt bra för att avgångseleverna från gymnasieskolan ska vara konkurrenskraftiga på den internationella arbetsmarknaden för klassisk dans. Under de senaste åren har allt färre elever från Kungliga Svenska Balettskolan anställts vid exempelvis Kungliga Operan AB, Göteborgsoperan och Cullbergbaletten. Under 2007 anställdes inte någon av skolans avgångselever vid Operan, eftersom de enligt en enig jury inte ansågs motsvara kraven.

Yrkesdansutredningen har kartlagt kritiken och orsakerna till yrkesdansutbildningens otillräckliga kvalitet. För det första hävdar kritikerna att målet för utbildningen inte är klart uttalat. Ska det vara en utbildning för amatörverksamhet eller en utbildning för yrkesdansare på elitnivå? Om det är meningen att det ska vara en elitutbildning, hävdar kritikerna att förutsättningarna för och kraven på utbildningen måste anpassas därefter. Så är inte fallet i dagens system. En orsak är att skolförfattningarna och den kommunala gymnasieskolans organisation har tvingat fram kompromisser som inte gagnar dansutbildningen. De gällande regelverken inom skolsystemet har inte konstruerats för att härbärgera en så elitinriktad yrkesutbildning för unga. Ett exempel är att godkända betyg från grundskolan är det behörighetskriterium som gäller för att bli antagen till yrkesdansutbildningen. I urval mellan sökande får färdighetsprov användas som komplement till urval med betyg som grund. Dessa bestämmelser innebär att elever kan söka och tas emot till en utbildning som syftar till dansaryket, utan att ha rimliga möjligheter att nå målet att bli anställningsbar som dansare. Enligt utredaren har resurser lagts på en alltför stor grupp elever där inte alla har reella förutsättningar att bli yrkesdansare. Avsaknaden av en sammanhållen kursplan för den förberedande dansutbildningen och yrkesdansutbildningen, där progressionen mellan stadierna tydligt framgår har också lyfts fram som ett problem. En annan orsak till den otillräckliga kvaliteten är enligt utredaren att dansutbildningen är kostnadskrävande och att huvudmännen har velat ha ett stort elevantal för att kunna finansiera utbildningen. Även det uttalade målet i grundskolan att alla elever ska kunna uppnå målen i alla ämnen och målet för gymnasieskolan att alla elever har rätt att fullfölja utbildningen har enligt utredaren bidragit till att utbildningen inte förmått utbilda konkurrenskraftiga dansare. Inom yrkesdansutbildningen behöver i stället utbildningen redan från början anpassas till de elever som har förutsättningar att klara de prestationskrav som definierar yrket. Vidare krävs en hög grad av individualiserad undervisning och därmed en hög personaltäthet för att danseleverna ska uppnå de resultat som önskas. Under ett antal år har sådana behov inte kunnat tillfredsställas, trots det riktade bidrag som staten tillfört dessa utbildningar. Inga krav på kvalitet eller resultat har varit knutna till statsbidraget. Sammantaget har bristerna lett till att få elever utvecklats till dansare av den höga klass som efterfrågas.

Regeringen anser att det i Sverige ska finnas en yrkesdansarutbildning av internationell klass. En sådan utbildning ska vara en elitutbildning med höga krav på kvalitet. Den blir kostsam och går enligt regeringens bedömning inte att få till stånd utan ökat statligt stöd och ökad statlig styrning.

Dansarutbildningen kräver dessutom avsteg från vissa principer för den reguljära grund- och gymnasieskolan. Undantagen görs för en begränsad grupp elever som väljer att satsa hårt på en smal utbildning inom ett område som ställer unika fysiska krav. Dessa elever bör få en utbildning som är av sådan kvalitet att de efter avslutad gymnasieutbildning blir anställningsbara. Ett elitänkande av detta slag har hittills inte rymts inom svensk skola. Regeringen ser dock positivt på att unga talanger kan utvecklas inom dansen i Sverige och är beredd att i detta fall införa de bestämmelser som krävs.

Samtidigt vill regeringen poängtera att dansarutbildningen liksom all annan utbildning inom skolväsendet självfallet ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som också finns uttalade i den nya skollagen (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370). Dessa värderingar och rättigheter ska skolan gestalta och förmedla. De omfattar människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Det måste finnas en medvetenhet om att man i skolan förmedlar värden oavsett om det sker avsiktligt eller inte. I en så elitinriktad utbildning som dansarutbildningen är finns det en risk för att vissa av de värden som gäller för skolan sätts på undantag för att ett visst resultat ska uppnås.

Med förberedande dansarutbildning avses i det följande den utbildning som föreslås bedrivs inom ramen för grundskolans årskurs 4–9 (vilken hittills har benämnts förberedande dansutbildning). Med yrkesdansarutbildning avses den utbildning som föreslås ges som en yrkesutbildning inom ramen för gymnasieskolan. När båda dessa utbildningar avses används begreppet dansarutbildning.

5 Bemyndigande gällande dansarutbildning inom grund- och gymnasieskolan

Regeringens förslag: Regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan och en yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan.

Föreskrifter om dansarutbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i skollagen (2010:800)

Utredarens förslag: Avviker från regeringens förslag. Utredaren föreslår att både den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen tas in i skollagen som en ny statlig skolform. Vidare föreslås att närmare bedömningar om denna skolform regleras i en särskild lag.

Remissinstanserna: Bland andra *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Piteå kommun* och *Statens skolinspektion* tillstyrker utredarens förslag om en egen skolform inom det offentliga skolväsendet. Piteå kommun påpekar dock att särskild vikt måste läggas vid att läroplanernas värdegrund följs i den nya skolformen. *Statens skolverk* instämmer i utredningens bedömning att det är nödvändigt med särregleringar beträffande t.ex. rekrytering, utbildningens förläggning och innehåll samt lärarnas utbildning och yrkeskunnande. Vid en samlad bedömning finner Skolverket att en egen skolform med statligt huvudmannaskap är att föredra framför särregleringar inom grund- och gymnasieskolan men att särregleringar är fullt möjliga alternativ.

Ungdomsstyrelsen och *Göteborgs kommun* avstyrker inrättandet av en ny skolform inom det offentliga skolväsendet och hävdar att dansutbildningens speciella förutsättningar skulle kunna beaktas inom skolformerna grundskola respektive gymnasieskola. Även *Malmö* och *Skövde kommuner* avstyrker inrättandet av en ny skolform. *Statskontoret* ifrågasätter om det är rimligt att skapa två parallella skolformer med olika huvudmän, när strömmarna mellan systemen rimligtvis kan antas bli ganska stora och när eleverna dessutom i stort ska följa samma kursplaner och uppnå samma kunskapsnivå i de teoretiska ämnena.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa en dansarutbildning av elitkaraktär, där målsättningen är att de som avslutar utbildningen står sig i internationell konkurrens och är anställningsbara inom professionell dans, behövs som utredaren framhållit ändrade bestämmelser på en rad områden. Regeringen anser att det är mindre lämpligt att tynga den nya skollagen med särskilda bestämmelser för en utbildning som kommer att omfatta ett mycket begränsat antal elever. Bestämmelser om dansarutbildningen bör därför lämpligen ges på förordningsnivå.

Flera nödvändiga bestämmelser kan, som *Lagrådet* påpekat, beslutas med stöd av regeringens s.k. restkompetens. Det gäller regler om statsbidrag för undervisning och elevhem (avsnitt 6 och 11), elevhälsa (avsnitt 8.4), riksrekrytering (avsnitt 7), inrättandet av ett särskilt organ (avsnitt 6), lärares behörighet (avsnitt 10), behörighet och mottagande (avsnitt 9.1) samt huvuddelen av reglerna som rör den gymnasiala yrkesdansutbildningen. Vissa av de bestämmelser som behövs kan vidare införas med stöd av befintliga bemyndiganden i den nya skollagen. Det gäller t.ex. regler om läsårets längd i den förberedande dansarutbildningen (se 10 kap. 3 § andra stycket skollagen, avsnitt 8.1) och införandet av dansämnet i den förberedande dansarutbildningen (se 10 kap. 6 § första stycket 2 skollagen, avsnitt 8.1) I fråga om övriga nödvändiga bestämmelser föreslår regeringen att den ges bemyndiganden att meddela föreskrifter om dansarutbildningen, ett för grundskolan och ett för den gymnasiala nivån.

Lagrådet har ifrågasatt om den föreslagna rätten för regeringen att besluta föreskrifter i alla de ämnen som bemyndigandena enligt lagrådsremissen var avsedda att omfatta formellt måste delegeras till regeringen för att denna ska kunna utnyttja sin föreskriftsrätt. Regeringen, som har sett över sitt förslag, anser att bemyndigandena bör användas för de bestämmelser i en kommande förordning som berör bl.a. kommunernas befogenhet att anordna dansarutbildning samt regler om interkommunal

ersättning och bidrag till fristående skolor. Regeringen avser dessutom Prop. 2010/11:19 att i det kommande förordningsarbetet närmare överväga frågan.

Eftersom flera bestämmelser måste avvika från vad som annars gäller för utbildning i grund- och gymnasieskolan ska det, som också *Lagrådet* anfört, i lagen anges att regeringens kommande föreskrifter om dansarutbildning får innehålla sådana bestämmelser om undantag.

De förändringar av dansarutbildningen som presenteras i denna proposition följer i stora delar Yrkesdansarutredningens förslag. Utredaren bedömde att de undantag från skollagens bestämmelser om grundskolan och gymnasieskolan som krävs för att uppnå en dansarutbildning av internationell kvalitet är så stora att de motiverar en särskild skolform med statligt huvudmannaskap. Utredaren lämnade dock sitt betänkande innan beslut om en reformerad gymnasieskola fanns på plats och innan förslaget till ny skollag presenterades. Regeringen menar, nu när den nya skollagen har beslutats av riksdagen, att det går att ta hänsyn till dansarutbildningens unika karaktär inom ramen för regleringen av grund- och gymnasieskolan. Regeringen ser flera fördelar med att behålla dansarutbildningen inom grund- och gymnasieskolan. Dels bryts inte den enhetlighet i utbildningssystemet som den nya skollagen syftar till, dels blir det också tydligt att de grundläggande värderingar som finns i skollag och läroplan gäller även för dansarutbildningen. I likhet med flera remissinstanser, bl.a. Statskontoret, bedömer regeringen dessutom att övergångarna av elever från dansarutbildningen till annan utbildning inom grund- och gymnasieskolan rimligtvis kan antas bli ganska många. Då är det fördelaktigt för eleverna att övergången kan ske inom en och samma skolform. Sammantaget bedömer regeringen att fördelarna med att behålla dansarutbildningen inom grund- och gymnasieskolan överväger eventuella nackdelar.

I propositionens följande avsnitt beskrivs regeringens bedömningar om de materiella bestämmelserna för dansarutbildningen mer ingående.

6 Ökad statlig styrning av dansarutbildningen

Regeringens bedömning: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få besluta att en huvudman får anordna särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i sin grundskola respektive yrkesdansarutbildning i sin gymnasieskola.

Statsbidrag med tydliga krav på utförande och kvalitet bör ges till de huvudmän som får anordna dansarutbildning. Staten bör skriva avtal med dessa huvudmän.

Behörighet, mottagande, urval och antagning till den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen bör prövas av ett särskilt organ. Sådana beslut bör inte kunna överklagas. Det särskilda organet bör också bidra till uppföljning och utveckling av kvaliteten i utbildningen.

Utredarens förslag: Överensstämmet delvis med regeringens bedömning. Utredaren föreslår en ny statlig myndighet som huvudman för dansarutbildningen med fler uppgifter än det särskilda organet.

Remissinstanserna: Remissopinionen är splittrad när det gäller förslaget om en ny statlig myndighet som huvudman för dansarutbildningen. Flera remissinstanser, bland andra *Danscentrum*, *Dansnät Sverige*, *Stiftelsen Carina Aris minnesfond*, *Svensk Danskommitté*, *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* och *Teaterförbundet*, tillstyrker utredarens förslag. Andra tillstyrker statligt huvudmannaskap men uttalar sig inte om en ny myndighet. *Stockholms kommun* tillstyrker statligt huvudmannaskap med hänvisning till att det kommer att öka förutsättningarna för en nationell likvärdighet och tillgänglighet och *Piteå kommun* anser att det statliga huvudmannaskapet kan skapa kontinuitet och en sammanhållen ledning över hela landet.

Statens skolverk och *Statens kulturråd* tillstyrker förslaget om statligt huvudmannaskap men är tveksamma till inrättandet av en ny myndighet. Några remissinstanser anser sig inte kunna ta ställning till huvudmannaskapsfrågan.

Göteborgs kommun, *Kungliga Svenska Balettskolans föräldraförening i Stockholm* och *Malmö kommun* avstyrker förslaget om inrättandet av en ny myndighet. *Svenska Balettskolan Göteborg* anser att utbildningen tydligare ska styras av staten men drivs av kommunen. *Västra Götalands läns landsting* anser att en gemensam och sammanhållen utbildning är nödvändig för att jämbördig kvalitet ska uppnås i hela landet men ifrågasätter förslaget om att en central myndighet ska inrättas. Enligt *Ungdomsstyrelsen* är det tveksamt om de skillnader som finns mellan dansen och idrotten är tillräckligt specifika för att kräva en helt ny skolform med egen myndighet och administration.

Även *Statskontoret* och *Ekonomistyrningsverket* avstyrker förslaget om en ny statlig myndighet som huvudman för utbildningen. Myndigheterna anser att förslaget att inrätta en ny myndighet inte motiveras tillräckligt och att alternativa lösningar borde undersökas närmare. Flera av problemen med dagens dansarutbildning borde enligt *Statskontoret* kunna lösas genom förbättrad statlig styrning i form av tydligare mål och bättre kvalitetsuppföljning utan ett förändrat huvudmannaskap.

Skälen för regeringens bedömning

Yrkesdansarutredningen pekade i sitt betänkande på en rad problem med dagens dansarutbildning. Regeringen drar liksom utredaren slutsatsen att statens styrning av utbildningen har varit alltför svag och att avsaknaden av statlig styrning kan antas vara en bidragande orsak till dagens kvalitetsbrister. Utredaren ansåg att många av problemen bottnade i det kommunala huvudmannaskapet, bl.a. genom att dansarutbildningen i för hög utsträckning hade behövt anpassas till den kommunala skolans villkor. Regeringen anser att dessa problem går att lösa med ökad och tydligare statlig styrning samt med möjlighet till vissa undantag från lagstiftningen.

De skäl som utredaren framför för ett statligt huvudmannaskap är enligt regeringens mening inte tillräckliga för att frånga regeln att

kommuner, landsting och fristående skolor ska vara huvudmän för utbildning i grund- och gymnasieskola. Med regeringens förslag och bedömningar i denna proposition ges förutsättningar för en elitinriktad dansarutbildning, samtidigt som fördelarna med ett enhetligt skolsystem bibehålls. Att inrätta en egen myndighet skulle medföra ökade kostnader för administration som regeringen inte anser vara rimliga i förhållande till antalet elever som är berörda. Regeringens målsättning är tvärtom att minska antalet statliga myndigheter.

Åtgärderna som beskrivs i detta avsnitt syftar till att åstadkomma en ökad och tydlig statlig styrning av den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen i syfte att ge förbättrade förutsättningar för att utbildningens mål ska uppnås.

Beslut om vilka huvudmän som får anordna dansarutbildning

Den professionella dansen omfattar ett fåtal verksamma utövare och mot bakgrund av detta bör utbildningen omfatta ett fåtal elever. Utbildningen är kostsam och staten bör även i fortsättningen finansiera delar av verksamheten via riktade statsbidrag. Regeringen anser att den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen endast ska få anordnas av huvudmän som utses av regeringen. I dag regleras i förordning vilka huvudmän som får bedriva förberedande dansutbildning. I regleringsbrev regleras vilka huvudmän som får statsbidrag för förberedande dansutbildning och yrkesdansarutbildning. Statsbidrag till dansarutbildning fördelas endast till kommuner. Regeringen bedömer att även fristående skolor bör kunna få möjlighet att bedriva dansarutbildning, vilket ligger i linje med regeringens uppfattning att det ska råda lika villkor för kommunala och fristående skolhuvudmän. För att en fristående huvudman ska kunna komma i fråga som huvudman för dansarutbildning krävs först ett godkännande från Statens skolinspektion (enligt 2 kap. 5 § i nya skollagen) och därefter ett sådant beslut av regeringen som avses ovan.

Regeringen avser inte att på förhand fastställa hur många eller vilka huvudmän som ska anordna dansarutbildningen. Dessa kan variera över tiden beroende på var intresse och förutsättningar finns. Klart är dock att elevantalet bör vara begränsat. För att yrkesdansarutbildningen ska nå den nivå som krävs för att avgångseleverna ska vara internationellt konkurrenskraftiga måste undervisningen i högre grad individualiseras och lärartätheten öka. Regeringen bedömer i enlighet med Yrkesdansarutredningens förslag att dimensioneringen av den förberedande dansarutbildningen åtminstone i ett första skede bör ligga kvar på nuvarande nivå, knappt 300 elever, och att antalet platser på yrkesdansarutbildningen samtidigt bör minskas med cirka en tredjedel från dagens 90 platser. Med det begränsade elevantalet på yrkesdansarutbildningen är det inte rimligt att förlägga den delen av utbildningen till fler orter än en.

Det angivna platsantalet ska ses som ett maximum. Att utbildningen dimensioneras till ett visst antal platser innebär inte att ett på förhand givet antal sökande ska antas. Enbart de elever som bedöms klara utbildningens krav bör antas.

I syfte att öka den statliga styrningen av dansarutbildningen bör det statsbidrag som betalas ut till de anordnande huvudmännen kombineras med tydliga krav på användning. Hittills har inte några sådana krav varit kopplade till statsbidraget. Statsbidrag bör lämnas för de merkostnader utbildningsanordnarna har för dansundervisningen, t.ex. för lärares och ackompanjatörers löner, särskilt anpassade lokaler, lärverktyg, koreografier, förstärkt elevhälsa (se avsnitt 8.4), studie- och yrkesvägledning och informationsinsatser i syfte att öka intresset för dansarutbildningen. Mottagarna av statsbidraget bör redovisa sina kostnader för utbildningen och hur statsbidraget har använts. En ytterligare åtgärd för att öka den statliga styrningen är att avtal skrivs mellan staten och de huvudmän som enligt beslut av regeringen eller den myndighet regeringen beslutar får anordna dansarutbildning. Genom de krav som regeringen avser att ställa i avtalen finns möjlighet för regeringen att sätta upp vissa kvalitetskriterier och få underlag för uppföljning av verksamheten.

Inrättande av ett särskilt organ

Regeringen avser att inrätta ett särskilt organ som beslutar om behörighet, mottagande, urval och antagning till alla dansarutbildningarna i landet (se vidare avsnitt 9.1). Detta bör innebära en ökad kvalitet och likvärdighet i utbildningen över landet. Möjligheten för huvudmännen att av ekonomiska skäl ta in elever som inte har förutsättningar att klara utbildningen försvinner.

I det särskilda beslutsorganets arbete med att organisera och genomföra antagnings- och urvalsprocessen till den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarprogrammet bör ingå att informera om utbildningen och ta emot ansökningar, samt att organisera medicinsk bedömning av läkare eller sjukgymnast. Organet bör vidare svara för utförandet av det färdighetsprov i form av uppdansning inför jury som ska tillämpas på de orter där dansarutbildningen anordnas samt utse jurymedlemmar och administrera juryns arbete. Organet bör få besluta vilka moment som därutöver ska ingå i antagningsprocessen.

Regeringen bör utse ordföranden i det särskilda organet och dennes ersättare. Ordföranden och dennes ersättare bör vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter bör utses av Statens skolverk. Dessa bör på olika sätt ha erfarenhet från det professionella dansarlivet, dansarutbildning och annan utbildning och kan komma från skolväsendet, de operanknutna dans- och balettscenerna, från andra fasta eller fristående institutioner, ensembler eller kompanier eller från arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inom danssfären.

Utöver ett ansvar för behörighetsprövning, mottagande, urval, och antagning till dansarutbildningen föreslås det särskilda organet också ha i uppgift att bidra till uppföljning och utveckling av kvaliteten i utbildningen. I den reformerade gymnasieskolan vars bestämmelser i huvudsak ska tillämpas på utbildning som startar höstterminen 2011 (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8), ska det finnas nationella och lokala organ för samråd kring alla yrkesprogram. Syftet med de nationella programråden är att bistå Statens skolverk i arbetet med att

utveckla och följa upp programmen. Eftersom dansprofessionen i Sverige är relativt liten bedömer regeringen att det inte är rimligt att inrätta ett nationellt programråd vid sidan av det i denna proposition föreslagna särskilda organet. Regeringen anser i stället att de ledamöter som representerar dansprofessionen bör få i uppgift att fullgöra ett programråds uppgifter. Organet blir ett forum där avnämarna och utbildningsanordnarna möts. Genom att dansprofessionen deltar i utvecklingen och uppföljningen av dansarutbildningen skapas förutsättningar för en levande och aktuell utbildning anpassad till yrkeslivets krav.

Även frågor som rör den grundläggande dansarutbildningen kan behandlas av det särskilda organet.

Statens skolinspektion bör, liksom för all annan utbildning inom grund- och gymnasieskola, utöva tillsyn över dansarutbildningen, dvs. kontrollera att huvudmännen för utbildningen följer de bestämmelser som gäller för utbildningen. Myndigheten ansvarar också för kvalitetsgranskning inom skolväsendet. Vid granskning av kvaliteten i dansundervisningen är det rimligt att Skolinspektionen anlitar särskild expertis.

Ytterligare uppgifter för organet beskrivs i avsnitt 8.3 om utveckling av kurs- och ämnesplaner för dansarutbildningen.

Det särskilda organet bör inrättas inom Skolverket. Regeringen bedömer att det är mer kostnadseffektivt att skapa ett organ inom en befintlig myndighet, som får del av den myndighetens administrativa resurser, än att tillskapa en egen myndighet. Regeringen avser att i förordning återkomma med närmare bestämmelser om det särskilda organet.

7 Riksrekrytering och ersättningsfrågor

Regeringens bedömning: Dansarutbildning bör bedrivas på ett fåtal platser i landet. Elever från hela landet bör därför kunna tas emot där utbildningen bedrivs.

En kommun som i sin grundskola eller gymnasieskola tagit emot en elev från en annan kommun bör ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun. Vid fastställande av kostnaderna bör hänsyn tas till hur mycket statsbidrag som lämnas.

Särskilda föreskrifter bör meddelas om det bidrag som hemkommunen ska betala till en huvudman för en fristående grundskola respektive fristående gymnasieskola när ett bidrag avser en elev som går förberedande dansarutbildning respektive yrkesdansarutbildning.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens bedömning även om utredaren föreslår en egen skolform och statlig finansiering.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har kommenterat förslagen i denna del.

Mottagande av elever från hela landet

Dansarutbildningen rör ett begränsat antal elever och bör bara bedrivas på ett fåtal platser i landet. Elever från hela landet kan i dag tas emot på utbildningen och regeringen anser att det bör vara så även fortsättningsvis.

I den nya skollagen, 10 kap. 26 §, framgår att regeringen får meddela föreskrifter om att kommunen får anordna särskild utbildning i sin grundskola och att föreskrifterna får innebära att elever från hela landet i mån av plats ska tas emot på utbildningen. Den förberedande dansarutbildningen är en sådan särskild utbildning. En fristående grund- och gymnasieskola är däremot enligt huvudregeln öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grund- eller gymnasieskolan enligt 10 kap. 35 § respektive 15 kap. 33 § i den nya skollagen.

För gymnasieskola med offentlig huvudman gäller enligt den nya skollagen att Statens skolverk ska få besluta att det till viss utbildning i första hand ska tas emot sökande från hela landet och att regeringen ska få meddela föreskrifter med villkor för att en viss utbildning ska kunna bli riksrekryterande (16 kap. 45 §). Regeringen avser i stället att i förordning ange att yrkesdansarutbildningen även i gymnasieskola med offentlig huvudman ska vara riksrekryterande.

Ersättning till de anordnande huvudmännen

Dansarutbildningen bör även fortsättningsvis samfinansieras av de anordnande huvudmännen och staten. En höjd ambitionsnivå från statens sida måste enligt regeringen kombineras med en åtminstone bibehållen ambitionsnivå från huvudmännens sida, annars finns det risk för att den avsedda kvalitetshöjningen uteblir. Utredarens förslag bygger på samma princip. De skolhuvudmän som anordnar dansarutbildningen bör därför fortsättningsvis ha samma rätt att få ersättning från elevernas hemkommun som i dag. Dessutom bör principerna för ersättning vara lika för både kommunala och fristående huvudmän.

I 10 kap. 34 § i den nya skollagen anges att en kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader om eleven är antagen med stöd av bestämmelserna om riksrekrytering (jfr 10 kap. 26 §). Regeringen avser att i förordning meddela vissa bestämmelser om hur ersättning från en hemkommun ska bestämmas. Reglerna för interkommunal ersättning bör anpassas så att den mottagande kommunen får ersättning för sina kostnader samtidigt som statsbidraget beaktas vid beräkning av ersättningen.

Beträffande fristående grundskolor gäller enligt 10 kap. 37–39 §§ i den nya skollagen att hemkommunen till den fristående skolan ska lämna ett bidrag vilket består av ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Dessa bestämmelser passar mindre väl för den förberedande dansarutbildningen eftersom de flesta kommuner inte kommer att bedriva någon sådan utbildning. Regeringen avser därför att meddela föreskrifter om det bidrag

hemkommunen ska betala till en fristående skola som anordnar förberedande dansarutbildning.

I 16 kap. 50 och 51 §§ i den nya skollagen finns bestämmelser om interkommunal ersättning i gymnasieskolan. När det är fråga om rikskryterande utbildningar gäller enligt 51 § att hemkommunen ska betala det belopp som har beslutats i varje särskilt fall av Statens skolverk. Regeringen avser dock att för yrkesdansarutbildningen meddela särskilda bestämmelser om ersättningen för utbildningen. Regeringen avser även att meddela särskilda föreskrifter beträffande det bidrag som kommunen ska betala till en enskild huvudman för en fristående gymnasieskola när bidraget avser en elev som går yrkesdansarutbildning.

8 Utbildningens omfattning och innehåll

8.1 Den förberedande dansarutbildningen

Regeringens bedömning: Förberedande dansarutbildning bör få anordnas som en särskild utbildning i grundskolan i dels årskurserna 4–6, dels årskurserna 7–9.

Antalet timmar i timplanen bör utökas för elever som går en förberedande dansarutbildning. Läsåret bör förlängas. Förlängningen av läsåret bör ägnas åt träning och undervisning i dans. Läsåret bör ha högst 240 dagar, varav obligatorisk verksamhet får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar per dag. Undervisning bör kunna förläggas till annan tid än måndag till fredag.

Dans bör införas som ett ämne på den förberedande dansarutbildningen i grundskolan varvid ämnet idrott och hälsa bör utgå. Kurserna i bild och slöjd bör reduceras.

Bestämmelserna i 10 kap. 30 och 31 §§ i den nya skollagen om placering vid en skolenhet bör inte gälla elever på förberedande dansarutbildning.

Bestämmelserna i 3 kap. nya skollagen om rätt till särskilt stöd bör inte gälla ämnet dans.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip vad gäller utbildningens innehåll och omfattning med regeringens bedömning. Utredaren föreslår till skillnad från regeringen att skolplikten för elever vid den förberedande dansarutbildningen får utvidgas till högst 240 dagar per läsår.

Remissinstanserna: *Statens kulturråd* och *Teaterförbundet* tillstyrker utredarens förslag om utbildningens innehåll. *Piteå kommun* hävdar att det är rimligt att anta att en elitutbildning i dans kräver att skolgången anpassas på det sätt som utredaren påtalat. Däremot måste man ha i åtanke att en stor andel av eleverna inte kommer att kunna fullfölja hela utbildningen. För att eleven ska kunna gå tillbaka till den ordinarie skolan får förändringarna i exempelvis timplanen inte bli för stora. *Stockholms kommun* förutsätter att dansarutbildningen på grundskolenivå får en sådan utformning att eleverna uppnår behörighet att söka både till gymnasieskolans yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Statens skolinspektion pekar på att det i betänkandet saknas förslag till regler om hur elever i den föreslagna egna skolformen ska tas in på de nationella programmen, om vilken möjlighet de ska ha att välja kurser och om deltagande i nationella prov m.m.

Balettakademien tillstyrker utredarens förslag om utvidgad skolplikt. *Statens skolverk* instämmer i att utbildningen bör omfatta fler dagar per läsår och fördelas annorlunda jämfört med vad som i dag är möjligt inom grund- och gymnasieskolan. Däremot kan myndigheten inte bedöma om detta är förenligt med arbetsmiljölagstiftningen och menar att frågan bör utredas vidare.

Ungdomsstyrelsen anser att sexdagarsvecka och kortare sommarlov kan begränsa barnens möjligheter att utveckla andra intressen än dans. Vidare menar myndigheten att detta också väsentligt försvårar möjligheten att upprätthålla relationen med familj och vänner på hemorten för dem som studerar på annan ort samt inverkar negativt på barnens sociala situation. Ungdomsstyrelsen anser att danseleverna bör erbjudas kostnadsfri undervisning på helger och sommarlov, men att sådan undervisning inte kan förväntas vara en plikt.

Skälen för regeringens bedömning

Den förberedande dansutbildningens syfte

Syftet med den nuvarande förberedande dansutbildningen är att träna eleven till sådan teknisk färdighet och konstnärlig uttrycksförmåga i dans att de ges förutsättningar att antas till och kunna genomföra yrkesdansarutbildningen. Elever som antas till den förberedande dansutbildningen har dock samma rätt som övriga elever till en fullständig grundskoleutbildning. Utbildningen styrs i dag av bestämmelserna i 4 kap. 3 a § andra stycket skollagen (1985:1100), förordningen (1999:250) om förberedande dansutbildning i grundskolan och Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 1999:15) om timplan, kursplan och betygskriterier för förberedande dansutbildning i grundskolan. Målsättningen är att de elever som fullföljer utbildningen ska vara väl rustade att fortsätta sin dansarutbildning på avancerad nivå.

Regeringen anser att nuvarande syfte och målsättning med den förberedande dansutbildningen bör kvarstå men att det krävs en tydligare styrning och uppföljning av kvaliteten (se avsnitt 6). Det krävs även utökade möjligheter till anpassning av den del som rör utbildningen i dans. Samtidigt får avstegen från utbildningen i den ordinarie grundskolan inte vara alltför stora. Eleverna i den förberedande dansarutbildningen måste kunna uppnå mål för både den ordinarie grundskolan och för dansämnet. Kraven på dansskicklighet ökas med åren och en del elever kommer inte att utvecklas tillräckligt eller upprätthålla intresset för dans. Det innebär att flera av eleverna kommer att välja att återgå till en vanlig grundskola eller att inte börja på gymnasieskolans yrkesdansarprogram. En kvalificerad dansarutbildning måste kunna kombineras med utbildning i grundskolans ämnen.

Behovet av kontinuerlig träning för dansareleverna är oomtvistat. Från låg ålder krävs träning ofta upp till sex dagar i veckan för att kroppen ska hållas mjuk och klara av de extrema positioner som den klassiska dansen kräver. Det är inte heller möjligt att göra uppehåll i träningen under någon längre tid. För att kroppen ska utvecklas och bibehålla sin smidighet krävs en enträgen träning. Att vara ledig från skolan så länge som det svenska sommarlovet varar har således en hämmande effekt på elevernas fysiska utveckling i danshänseende. Särskilt gäller detta den klassiska baletten.

Den förberedande dansarutbildningen bör enligt regeringens mening innebära en utökad tid i skolan för eleverna för att dessa ska kunna nå målen för utbildningen. Den utökade tiden i skolan måste vägas mot elevernas ålder, grundskolans övergripande mål samt elevernas möjlighet att uppnå kunskapsmålen i alla ämnen. Regeringen anser att det är rimligt att en utökning av tiden för dansundervisning bör ske successivt under grundskoleåren. Tiden för de övriga skolämnena bör minskas på det sätt som medges i timplanen i bilaga 1 i den nya skollagen. Skolverket bör dessutom få möjlighet att meddela föreskrifter om avvikelser från timplanen när det gäller den förberedande dansarutbildningen.

Regeringen anser att det är viktigt att den förberedande dansarutbildningen i framtiden får omfatta dansundervisning och träning under veckoslut och fler av årets veckor än läsåret normalt består av. I 10 kap. 3 § i den nya skollagen finns bestämmelser om att utbildningen i grundskolan i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår samt att regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta. Regeringen avser att använda det bemyndigandet till att förlänga läsåret till högst 240 dagar för elever på förberedande dansarutbildning. I grundskolan bör behovet att kunna utöka tiden för undervisning till veckoslut och att förkorta sommarlovet kunna genomföras utan att skolplikten förlängs som utredaren föreslagit. I 7 kap. 17 § i den nya skollagen regleras plikten att närvara i grundskolan. Varje elev ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Denna regel gäller också icke skolpliktiga elever som deltar i undervisningen. För dessa elever är deltagandet i och för sig frivilligt, men om eleven deltar har han eller hon inte rätt att godtyckligt välja bort vissa delar av undervisningen. I paragrafens andra stycke anges att den obligatoriska verksamheten får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar och andra helgdagar. Av bestämmelsen framgår indirekt att det är tillåtet med icke obligatorisk verksamhet utöver vad som anges i bestämmelsen.

Det är frivilligt för eleverna att söka sig till den förberedande dansarutbildningen men om en elev väljer att gå en sådan utbildning måste eleven närvara om han eller hon inte har giltigt skäl att utebli. Den utökade dansundervisningen bör ingå som en icke obligatorisk del av utbildningen men utifrån ett tydligt uttalat samförstånd med elever och föräldrar att en förutsättning för att nå målen för utbildningen är att eleverna deltar i alla dansundervisning.

Trots att dansundervisningen sedan den infördes har varit en självklar och dominerande del av den förberedande dansutbildningen har det inte funnits tydliga och explicita regler för den. Dansundervisningen har inte reglerats av timplan eller någon egentlig kursplan. Regeringen instämmer i utredarens bedömning att kursplaner ska fastställas för undervisningen i dansämnet.

Dansämnet är i dag reglerat i Skolverkets föreskrifter genom ett antal kortfattade mål för de olika delar som ingår i dansen, dvs. klassisk balett, karaktärsdans, modern-nutida dans och jazzdans, improvisation samt akrobatik. Tiden för denna undervisning eller om omdömen eller betyg ska sättas regleras inte. För några skolor har lösningen varit att låta dansen ingå i betyget i ämnet idrott och hälsa. Dessa oklarheter har bidragit till att ge dansarutbildningen en otydlig status.

I 10 kap. 4 § i den nya skollagen anges vilka ämnen som undervisningen i grundskolan ska omfatta, bl.a. ämnet idrott och hälsa. I 10 kap. 6 § finns, som ovan nämnts, ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att bl.a. meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna i 4 § för särskilda utbildningar (se 10 kap. 26 § och 35 § första stycket). Regeringen vill förtydliga inriktningen på den nya förberedande dansarutbildningen och bedömer att den mycket tydliga dansprofil och omfattande tid som utbildningen i dans har, måste synliggöras genom att dans införs som ett eget ämne. Det bör finnas en kursplan samt kunskapskrav för bedömning i ämnet dans. Utbildning om hur god hälsa och en god livs- och arbetsmiljö kan främjas bör ingå i kursplanen. Regeringen avser att ge Statens skolverk i uppdrag att, i samverkan med experter inom området, ta fram en kursplan och kunskapskrav (se vidare avsnitt 8.3).

Timplan och betygssättning

Av Skolverkets nuvarande föreskrifter framgår att grundskolans kursplaner och betygskriterier gäller för flertalet ämnen i dagens förberedande dansutbildning. De tre ämnena bild, slöjd och teknik har dock fått en något oklar status. Eleverna ska ha undervisning i dessa ämnen men timplanen kan jämkas, vilket innebär att skolan kan välja om man ska sätta betyg eller inte. Möjligheten till ett minskat antal betyg har dock inte utnyttjats av alla huvudmän.

Regeringen bedömer att det tydligare bör regleras att undervisningstiden i vissa andra ämnen ska minskas till förmån för dansundervisningen. I den kommande regleringen av den förberedande dansarutbildningen avser regeringen att föreskriva att eleverna inte ska undervisas i ämnet idrott och hälsa samt att ämnena bild och slöjd ska reduceras. Att reduceringen gäller just dessa ämnen motiveras av att undervisningen i dans innebär att eleverna får ägna sig åt fysisk träning och estetisk verksamhet på en hög nivå. Eleverna bör dock ha en möjlighet att på frivillig basis som eget val hämta in hela den ordinarie utbildningen i bild och slöjd. Utbildning om hälsa bör ingå i ämnet dans. Dessa undantag från timplanen för grundskolan avser regeringen göra med stöd av bemyndigandet i den nya skollagen (10 kap. 6 §), som tillåter regeringen eller den

myndighet som regeringen bestämmer att för särskilda utbildningar i grundskolan bl.a. meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna om timplanen. Något undantag från timplan eller betygssättning beträffande teknikämnet bör enligt regeringens bedömning inte göras. Eleverna bör delta i de nationella proven på samma sätt som övriga elever i grundskolan.

Regeringen avser också att föreskriva att betyg inte ska sättas i bild och slöjd för de elever som deltar i förberedande dansarutbildning och läser reducerade kurser i bild och slöjd. De elever som inte får slutbetyg i grundskolans alla 16 ämnen bör ändå få sitt meritvärde bestämt efter 16 betyg på samma sätt som i dag (jfr 6 kap. 4 § gymnasieförordningen [1992:394]).

Antagning, placering vid en skolenhet, uppflyttning mellan årskurserna och särskilt stöd

Antagning och urval till förberedande dansarutbildning bör i huvudsak grundas på elevens färdigheter i dans och göras av ett särskilt organ beslutat av regeringen (se vidare avsnitt 6 och 9.1).

I 10 kap. 30–31 §§ i den nya skollagen finns bestämmelser om en elevs placering vid en skolenhet. En kommun ska vid placering av en elev vid en viss skolenhet i första hand utgå från vårdnadshavarens önskemål. Den som har blivit placerad vid en viss skolenhet ska, med vissa undantag, få gå kvar där. Dessa bestämmelser bör inte gälla för elever på förberedande dansarutbildning eftersom antagning och urval till förberedande dansarutbildning i huvudsak bör grunda sig på elevens färdigheter i dans.

Elever som antagits till årskurs 4 bör ha rätt att fullfölja utbildningen fram till och med årskurs 6. Uppflyttning mellan dessa årskurser bör ske på samma villkor som för andra elever i grundskolan. Inför årskurs 7 bör eleverna dock genomgå en ny ansökningsomgång för att bli antagna. En elev som blir antagen till årskurs 7 bör ha rätt att slutföra utbildningen fram till och med årskurs 9.

Bestämmelserna om särskilt stöd i den nya skollagen bör även gälla för den förberedande dansarutbildningen, men med undantag för ämnet dans. Utbildningen ska förbereda för en mycket avancerad yrkesdansarutbildning och endast de elever som bedöms ha förutsättningar att kunna fullgöra utbildningen bör antas till den. Det är viktigt att dansundervisningen kan hålla avsedd kvalitet och avsett tempo. Det är därför inte rimligt att en rätt till särskilt stöd i den omfattning som syftar till att alla ska nå målen ska finnas för ämnet dans. Även om bestämmelserna om särskilt stöd inte bör gälla i ämnet dans finns inget som hindrar att skolan ger sådant stöd när det bedöms lämpligt. Det kommer att finnas situationer då det är rimligt att elever får särskilt stöd att förbättra sina prestationer och nå kunskapskraven i dans, exempelvis efter kortvarig sjukdom eller skada.

Regeringens bedömning: Yrkesdansutbildningen bör i huvudsak följa samma regler som gäller för yrkesprogram.

Skolverket bör fastställa innehåll och examensmål för yrkesdansutbildningen. Yrkesdansutbildningen bör innehålla de gymnasiegemensamma ämnena så som de anges för yrkesprogram i bilaga 3 till skollagen (2010:800), dock ska ämnet idrott och hälsa ersättas med dansämnen.

Särskilda bestämmelser bör införas om innehållet i utbildningen.

Läsåret bör förlängas för eleverna på yrkesdansutbildningen, dock till högst 240 dagar. Förlängningen av läsåret bör ägnas åt träning och undervisning i dans. Sådan undervisning och träning bör kunna förläggas till annan tid än måndag till fredag.

Utredarens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens bedömning. Utredaren föreslår bl.a. att yrkesdansutbildningen till sin nivå ska motsvara gymnasieskolans nationella program men ha eget regelverk som grundar sig på utbildningens särskilda karaktär, att yrkesdansutbildningen ska avslutas med en yrkesdansarexamen samt att delar av utbildningen ska förläggas till ett danskompani.

Remissinstanserna

Formen för yrkesdansutbildningen

Piteå kommun, Statens kulturråd och Teaterförbundet tillstyrker utredarens förslag. *Statens skolverk* anser att det i utredarens förslag inte framgår hur utbildningen ska struktureras inom de 2 500 poäng som utgör en yrkesdansutbildning på gymnasienivå och som leder till examen. För elevens rättssäkerhet och ur ett likvärdighetsperspektiv anser Skolverket att eleverna ska delta i det nationella provsystemet för kunskapsbedömning i samma omfattning som eleverna i gymnasieskolan.

Danshögskolan, Luleå tekniska universitet och *Teaterförbundet* hävdar att det är viktigt att eleverna på yrkesdansutbildningen får högskolebehörighet. *Lunds universitet* anser att det är av stor vikt att eleverna erbjuds undervisning i kurser som ger områdesbehörighet, även om de skulle ligga utanför utbildningsplanen för yrkesdansutbildningen. Skolverket anser att eleverna inom yrkesdansutbildningen ska erbjudas samma möjligheter som eleverna inom riksrekryterande spetsutbildningar i idrott att läsa kurser för fortsatta studier.

Hallstahammars kommun och *Statens skolinspektion* förordar att reglerna för examen och antagning till högskolan bör vara desamma som i gymnasieskolan. Skolverket anser att det ur elevsynpunkt är en fördel att konstruktionen av utbildningen så långt som möjligt överensstämmer med den offentliga skolans och att även en yrkesdansarexamen därför ska bedömas utifrån ett examensmål. Även högskolans validering skulle underlättas av ett nationellt examensmål som är likvärdigt med gymnasieskolans. Skolverket bedömer att det finns anledning att ge utbild-

Omfattning och förläggning av undervisningstiden

Skolverket instämmer i att utbildningen bör omfatta fler dagar per läsår och fördelas annorlunda jämfört med vad som i dag är möjligt inom gymnasieskolan. Däremot kan myndigheten inte bedöma om detta är förenligt med arbetsmiljölagstiftningen och menar att frågan bör utredas vidare.

Ungdomsstyrelsen anser att sexdagarsvecka och kortare sommarlov kan begränsa barnens möjligheter att utveckla andra intressen än dans. Vidare menar myndigheten att detta också väsentligt försvårar möjligheten att upprätthålla relationen med familj och vänner på hemorten för dem som studerar på annan ort samt inverkar negativt på barnens sociala situation. Ungdomsstyrelsen anser att danseleverna bör erbjudas kostnadsfri undervisning på helger och sommarlov, men att sådan undervisning inte kan förväntas vara en plikt.

En sammanhållen utbildning med möjlighet till specialisering

Bland andra *Dansnät Sverige*, *Riksteatern*, *Cullbergbaletten*, *Svensk Danskommitté*, *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* och *Statens kulturråd* tillstyrker förslaget. *Dansnät Sverige*, *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* och *Svensk Danskommitté* anser att en specialisering bör ske vid ingången till högstadiet (årskurs 7) och *Skånes dans-teater* hävdar att specialiseringen bör ske senast till gymnasieskolans år ett. *Riksteatern* och *Cullbergbaletten* förordar en specialisering under andra året på yrkesdansarutbildningen. *Danshögskolan* anser att utbildningen endast bör ha en inriktning, klassisk balett, och att denna även ska omfatta träning och utbildning i modern dans i grundskolan och gymnasieskolan.

Arbetslivsanknytning

Flera remissinstanser, däribland *Kungliga Operan AB*, *Skånes dans-teater*, *Stiftelsen Carina Aris minnesfond*, *Svensk Scenkonst* och *Västra Götalands läns landsting*, är positiva till hela eller delar av förslaget att väsentliga delar av det sista året av yrkesdansarutbildningen delvis bör förläggas till fasta danskompanier. *Svensk Danskommitté* och *Danscentrum* vill att praktik hos de fria koreograferna blir möjlig.

Balettakademien anser inte att det är rimligt att tro att praktik kan ersätta skolans verksamhet i och med att inte alla studenter kommer att få praktik på samma tid eller plats. *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* och *Skånes dans-teater* förordar ett fjärde år med praktik för de elever som har valt inriktningen mot modern dans.

Teaterförbundet avstyrker utredarens förslag med motiveringen att det ställer för höga krav på mottagarna av eleverna och att eleverna kan komma att ersätta professionellt yrkesverksamma dansare. Teaterför-

Skälen för regeringens bedömning

Yrkesdansutbildningens syfte

Yrkesdansutbildningen på gymnasial nivå bör ha som syfte att erbjuda eleverna en yrkesutbildning i klassisk balett och modern dans. Målet för yrkesdansutbildningen är att den elev som fullföljer utbildningen ska kunna uppvisa färdigheter inom klassisk balett eller modern dans som gör att eleven står sig i internationell konkurrens och är anställningsbar på nationella balettscener. Utbildningen bör dock även förbereda för både annan yrkesutövning inom området och vidare studier. Det är inte rimligt att tro att alla elever kommer att bli yrkesverksamma dansare eftersom arbetsmarknaden är begränsad. Dessutom är risken för skador stor och en yrkesbana som dansare kan därför komma att behöva avbrytas i förtid. Vissa elever kan efter utbildningen komma att arbeta med dans på annat sätt, t.ex. som danslärare eller koreografer, medan andra kommer att välja andra banor. Några elever kommer trots ökade krav för antagning troligen att behöva övergå till en annan utbildning i gymnasieskolan.

Formen för yrkesdansutbildningen

Som nämnts tidigare anser regeringen att yrkesdansutbildningen i många avseenden är unik. Regeringen menar dock att det är möjligt att skapa förutsättningar för en sådan utbildning inom ramen för den nya strukturen för gymnasieskolan som har beslutats av riksdagen (prop. 2008/09:199, bet. 2008/09:UbU13, rskr. 2009/10:8) och som inarbetats i den nya skollagen. Regeringen bedömer att det är lämpligt att bestämmelserna om yrkesprogram, inte högskoleförberedande program, tillämpas. Detta motiveras av att dansundervisningen ska vara så omfattande att det inte finns utrymme för både dansundervisning och undervisning i de gymnasiegemensamma ämnen som krävs på ett högskoleförberedande program, inom ramen för de 2 500 gymnasiepoäng som ett nationellt program omfattar. I stället bör eleverna läsa gymnasiegemensamma ämnen, med undantag för ämnet idrott och hälsa (se nedan), i den omfattning som krävs för yrkesprogram enligt bilaga 3 till den nya skollagen och ha samma rätt som elever på yrkesprogram att läsa utökat program för att skaffa sig grundläggande behörighet för högskolestudier. Vid tillämpningen av den nya skollagen ska yrkesdansutbildningen jämföras med yrkesprogram. Eleverna kommer således också att omfattas av bestämmelsen i den nya skollagen som ger elever med yrkesexamen som saknar grundläggande behörighet till högskolan rätt att uppnå sådan behörighet inom gymnasial vuxenutbildning. Nedan framgår också att skollagens bestämmelser om arbetsplatsförlagt lärande och möjlighet till lärlingsutbildning ska gälla även yrkesdansareleverna. Eleverna bör på samma sätt som övriga gymnasieelever delta i nationella prov. Innehåll och examensmål för yrkesdansutbildningen bör fastställas av Statens skolverk.

I 16 kap. 20 § i den nya skollagen anges att utbildningens omfattning i gymnasieskolan framgår av en poängplan som finns i bilaga 3 till lagen. Liksom på den förberedande dansutbildningen bedömer regeringen att undervisningen i dans inom yrkesdansutbildningen bör ersätta undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Ämnet idrott och hälsa ingår annars med minst 100 poäng på samtliga program i gymnasieskolan enligt poängplanen. Utbildning i hälsa bör ingå i dansämnena.

Omfattning och förläggning av undervisningstiden

Utbildningen i gymnasieskolan är frivillig för eleverna men närvaroskyldighet föreligger när man påbörjat en utbildning. Liksom inom den förberedande dansutbildningen bedömer regeringen att undervisning i dans inom yrkesdansutbildningen bör kunna förläggas till veckoslut och loven bör kunna förkortas jämfört med i dag. I 15 kap. 10 § i den nya skollagen anges bl.a. att utbildningen i gymnasieskolan ska bedrivas under läsår och att regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta. Regeringen avser att meddela föreskrifter som innebär att läsårets längd kommer att bli längre på yrkesdansutbildningen än på övriga yrkesutbildningar, dock högst 240 dagar.

En sammanhållen utbildning med möjlighet till specialisering

På arbetsmarknaden för dansare ställs krav på både bredd och spets. För anställningsbarhet på en starkt internationaliserad arbetsmarknad krävs att en dansare inte är begränsad till en genre. De fasta institutionerna uppför såväl verk ur den klassiska repertoaren som verk av mer sentida koreografer. Prioriteringarna förändras över tid och med de konstnärliga ledarna. Av utredningen framgår att den nuvarande organiseringen av yrkesdansutbildningen i två skilda inriktningar, mot klassisk respektive modern dans, inte främjar elevernas anställningsbarhet på nationella och internationella balettscener. Dessutom tycks denna skarpa tudelning redan på skolnivå motverka ett gott framtida samarbetsklimat mellan yrkesutövande moderna och klassiska dansare. Därför bedömer regeringen, i likhet med utredaren, att den föreslagna yrkesdansutbildningen inte bör ha nationella inriktningar, men att möjlighet bör finnas för eleverna att specialisera sig mot klassisk balett eller modern dans. Specialiseringen bör kunna ske inom ramen för programfördjupning och individuellt val.

Arbetslivsanknytning

Regeringen delar utredarens uppfattning att en del av yrkesdansutbildningen ska förläggas till Kungliga baletten och andra fasta danskompanier. Eleverna bör delta i dansföreställningar för att få scenvana, lära sig att sminka sig, arbeta tillsammans med de vuxna dansarna och skådespelarna, få erfarenhet av livet bakom kulisserna och bli del av en yrkes-

gemenskap som inte kan fås på annat sätt. Enligt 16 kap. 16 § i den nya skollagen ska ett yrkesprogram innehålla arbetsplatsförlagt lärande. Inom yrkesprogrammen är dessutom gymnasial lärlingsutbildning en alternativ väg till yrkesexamen. Yrkesdansutbildningen bör enligt regeringens bedömning omfattas av samma bestämmelser.

8.3 Nationella kurs- och ämnesplaner i dans

Regeringens bedömning: Statens skolverk bör få i uppdrag att i samarbete med företrädare för dansprofessionen utarbeta kurs- och ämnesplaner för dansämnen som sträcker sig från årskurs 4 i grundskolan till och med gymnasieskolan.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning. Utredaren föreslår dock att den föreslagna nya myndigheten ska utarbeta kurs- och ämnesplaner, som kallas den nationella syllabusen.

Remissinstanserna: *Kungliga Svenska Balettskolans föräldraförening i Stockholm* menar att detta är ett av de viktigaste förslagen i betänkandet. Även *Statens kulturråd*, *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* och *Gislaveds kommuner* tillstyrker förslaget om en nationell syllabus. *Piteå kommun* anser att framtagandet av en ny nationell syllabus är en nödvändighet för att få den nya dansutbildningen att bli likvärdig över hela landet. Flera remissinstanser pekar på att det är viktigt att dansprofessionen deltar i utformningen av syllabusen. *Statens skolverk* menar att för att utbildningen så långt det är möjligt ska bli rättssäker och likvärdig med den som ges i grundskolan och gymnasieskolan, men på en högre nivå beträffande dans, bör Skolverket delta i utbildningens utformning och genomförande. Skolverket bedömer att den nationella syllabusen skulle få samma funktion som kursplaner i dans och därmed i möjligaste mån bör utformas som övriga kursplaner och följa betygssystemet med nationellt utarbetade kunskapskrav.

Balettakademien anser att en syllabus kan ha ett stort värde inom den klassiska baletten men vill påpeka att de flesta länder som har egen syllabus med kvalitetskrav har etablerat sina system över många år och kommer från länder med en väl etablerad klassisk balettpedagogisk tradition. Några instanser påminner om att ett arbete med en syllabus för klassisk balett pågår och att utvecklingen av en syllabus för den moderna dansen också diskuteras mellan Danshögskolan och den nuvarande Svenska Balettskolan. Balettakademien anser det inte nödvändigt eller lämpligt att ta fram en syllabus för den moderna dansen där pedagogiska och stilistiska element inte är kartlagda eller etablerade på samma sätt som inom den klassiska baletten. *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* menar att utbildningsplaner även behövs för andra dansämnen i den nya utbildningen.

Skälen för regeringens bedömning: Gemensamma kurs- och ämnesplaner med progression från den förberedande dansutbildningen till yrkesdansutbildningen är en av de viktigaste åtgärderna i skapandet av en sammanhållen utbildning som är likvärdig mellan utbildningsanordnarna. Regeringen anser att Statens skolverk bör ansvara för ut-

formandet av kurs- och ämnesplanerna, men att dansprofessionens kompetens måste tas till vara i arbetet. Regeringen avser därför att ge Skolverket i uppdrag att i samarbete med dansprofessionen utforma kurs- och ämnesplanerna samt kunskapskraven i dans.

På den förberedande dansutbildningen bör all dansundervisning rymmas inom ett ämne. Detta hindrar naturligtvis inte att undervisningen innehåller flera moment och uttrycksformer. För yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan bör däremot flera danskurser tillskapas, bl.a. för att möjliggöra specialisering inom klassisk balett eller modern dans. Som framgått ovan kommer eleverna på den förberedande dansutbildningen och yrkesdansutbildningen att ha minskad eller ingen undervisning i ämnet idrott och hälsa. Därför vill regeringen framhålla att hälsa och livsstil, ergonomi och arbetsmiljöfrågor bör ingå som moment i dansundervisningen.

Kurs- och ämnesplaner bör utarbetas innan antagningen till den nya dansutbildningen startar. Den föreslagna modellen för styrning av dansutbildningen öppnar dock för att kurs- och ämnesplanerna kan fortsätta att utvecklas. Skolverket ska enligt myndighetens instruktion (2009:1214) se över kurs- och ämnesplaner samt rapportera till regeringen i dessa frågor vid behov. I detta arbete bör det särskilda organet ges en aktiv roll när det gäller dansutbildningen.

8.4 Elevhälsa m.m.

Regeringens bedömning: De huvudmän som anordnar dansutbildning bör anpassa elevhälsan så att den kan möta de specifika medicinska, fysiologiska, psykologiska och psykosociala behov som eleverna på dansutbildningen har.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Göteborgs kommun, Konstnärsnämnden* och *Umeå universitet* tillstyrker förslaget och *Teaterförbundet* understryker vikten av denna elevhälsa. *Piteå kommun* anser att det är viktigt att studierådgivning och elevvård ses som ett sammanhängande system för hela dansutbildningen så att samma stöd kan ges till eleverna oberoende av var de får sin utbildning. *Kungliga Operan AB, Skånes dans-teater* och *Svensk Scenkonst* framhåller att elevvården måste ligga i framkant när det gäller t.ex. förebyggande åtgärder för skador, näringslära, rehabiliteringsträning och mental coachning.

Balettakademien anser att studenternas behov av kurativt, psykologiskt stöd inte framhävs tillräckligt i utredningen. Enligt Balettakademien är det välkänt att många studenter i yrkesdansutbildningar saknar det psykologiska stöd som de behöver. Balettakademien framhåller att tillräckliga resurser för detta bör beaktas under samtliga delar av dansutbildningen.

Skälen för regeringens bedömning: I den nya skollagen ställs krav på att det i skolan ska finnas elevhälsa, som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser för eleverna.

Eftersom dansarutbildningen ställer ytterst höga krav på eleverna bör de också ha tillgång till förstärkt elevhälsa när det gäller det specifika i deras utbildning. Eleverna bör varje år erbjudas hälsokontroller inom ramen för elevhälsan. Regeringen avser att till de huvudmän som anordnar dansarutbildningen lämna särskilt statsbidrag till förstärkt elevhälsa för de elever som deltar i dansarutbildningen.

Regeringen vill också understryka att studie- och yrkesvägledningen bör ha en central plats i dansarutbildningen. I den nya skollagen ingår krav på att alla elever ska ha tillgång till sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Dansarutbildningens speciella karaktär ställer krav på studie- och yrkesvägledningen för både de elever som vill söka till denna och de som redan går där. Delar av statsbidraget till anordnarna av den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen bör även kunna användas till studie- och yrkesvägledning för danseleverna.

9 Behörighet, mottagande, urval, antagning och avskiljande

9.1 Behörighet, mottagande, urval och antagning

Regeringens bedömning: Till den förberedande dansarutbildningen i grundskolans årskurs 4–6 och årskurs 7–9 bör enbart de elever kunna antas som uppvisat godtagbara förutsättningar efter medicinsk bedömning och uppdansning inför jury.

För urval bland sökande till den förberedande dansarutbildningen i grundskolans årskurs 4–6 och årskurs 7–9 bör uppdansning användas som slutligt urvalsinstrument.

För behörighet till yrkesdansarutbildningen bör samma behörighetsregler gälla som för gymnasieskolans yrkesprogram. Dessutom bör godkänd medicinsk bedömning samt godkänt färdighetsprov i dans krävas.

För urval bland sökande till yrkesdansarutbildningen bör uppdansning och betyg användas som slutliga urvalsinstrument, där betygen är avgörande i de fall två sökande i övrigt bedöms som likvärdiga.

Beslut om behörighet, mottagande, urval och antagning bör fattas av det särskilda organet. Sådana beslut bör inte kunna överklagas.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens bedömning. Utredaren specificerar inte förhållandet mellan uppdansning och betyg som urvalsinstrument i antagningen till yrkesdansarutbildningen.

Remissinstanserna: *Piteå kommun, Statens skolinspektion* och *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* tillstyrker förslaget om godkänd hälsoundersökning som antagningskriterium. *Arbetsmiljöverket* förordar att även de psykiska förutsättningarna ska bedömas i antagningsförfarandet.

Danshögskolan, Konstnärsnämnden, Luleå tekniska universitet, Lärarnas Riksförbund och Statens kulturråd tillstyrker förslaget om uppdansning som urvalsinstrument. *Stockholms kommun* anser att uppdansning som urvalskriterium även bör gälla urvalet av elever till yrkesdansutbildningen och påpekar att utredaren föreslår att betyg och uppdansning ska utgöra urvalsinstrument utan att klargöra förhållandet dem emellan, dvs. respektive kriteriums vikt. *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm* anser inte att antagningen till yrkesdansutbildningen på gymnasial nivå ska ske med betyg som urvalsinstrument.

Några remissinstanser, bl.a. *Balettakademien* och *Stiftelsen Carina Aris minnesfond*, vill se fler uppdansningar än de föreslagna. Andra, som *Svenska Balettskolan Göteborg* och *Västra Götalands läns landsting*, förordar färre uppdansningar eller inga alls. *Kungliga Operan AB* och *Svensk Scenkonst* föreslår att man i stället för uppdansning ska ge varje elev en mentor under utbildningens gång eftersom en uppdansning premierar en viss typ av begåvning och inte visar bredden av vad en elev kan prestera. *Skånes dansteater* förordar av samma anledning också en mer kontinuerlig uppföljning. För antagning till yrkesdansutbildningen förordar de däremot uppdansning.

Skolväsendets överklagandenämnd anser att det bör övervägas om inte ett mottagandebeslut också inom dansutbildningen ska kunna överklagas. Därutöver bör det enligt Överklagandenämnden tydligt framgå vilka kriterier som ska gälla för att bli mottagen till den föreberedande dansutbildningen och yrkesdansutbildningen samt vilka regler som ska gälla för att bli antagen till dessa utbildningar.

Skälen för regeringens bedömning: Som tidigare framgått är såväl den förberedande dansutbildningen som yrkesutbildningen mycket krävande elitutbildningar. Målet med den förberedande dansutbildningen är att de elever som fullföljer utbildningen ska vara rustade att fortsätta sin dansutbildning på avancerad yrkesutbildningsnivå och målet för yrkesdansutbildningen är att den elev som fullföljer utbildningen ska kunna uppvisa färdigheter inom klassisk balett eller modern dans som gör att eleven står sig i internationell konkurrens och är anställningsbar. För att målen för dansutbildningen ska kunna nås krävs att endast de som bedöms ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen antas.

De nuvarande reglerna för antagning till den förberedande dansutbildningen finns i förordningen (1999:250) om förberedande dansutbildning. Eleverna ansöker till den förberedande utbildningen endast inför årskurs 4. Antagningen genomförs av en antagningsnämnd som styrelsen för utbildningen utser och de elever som har förutsättningar att utvecklas ska antas. Till yrkesdansutbildningen tas vid urvalet av sökande hänsyn till färdighetsprov. Färdighetsprovet tillåts användas endast som komplement till betygsurval och får därmed betydelse enbart om antalet platser på utbildningen inte räcker till. Enligt utredaren är en återkommande kritik mot den nuvarande dansutbildningen att alltför många av dem som antagits saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och att dessa elever ändå tillåts fullfölja hela utbildningen i grundskolan respektive gymnasieskolan. Trots statsbidraget har utbildningen varit kostsam för huvudmännen, som har varit beroende av att ha ett stort elevunderlag för att kunna finansiera verksamheten.

Regeringen instämmer i utredarens förslag att ansökan och antagning bör ske vid två tillfällen till den förberedande utbildningen, inför årskurserna 4 och 7, samt till första året på yrkesdansutbildningen. Elever som antagits till årskurs 4 bör ha rätt att fullfölja utbildningen fram till och med årskurs 6. Inför årskurs 7 bör eleverna genomgå en ny ansökningsomgång för att bli antagna. En elev som blir antagen till årskurs 7 bör ha rätt att slutföra utbildningen fram till och med årskurs 9. Ansökan och antagning bör även ske till yrkesdansutbildningen.

En elev som uppenbart riskerar att ta skada av undervisningen och träningen i dans bör inte kunna antas till utbildningen. Det kan inte anses ligga i elevens eller någon annans intresse att eleven påbörjar utbildningen för att sedan efter ett tag upptäcka att hon eller han saknar förutsättning för att kunna slutföra den. I vissa fall kan dansundervisningen också vara rent skadlig för en elev som saknar de fysiska förutsättningarna att klara den hårda träningen. Därför bör en elev inte börja på dansutbildning utan att ha genomgått en medicinsk undersökning. Friskintyg krävs för närvarande av t.ex. Balettakademierna i Göteborg och i Umeå. Inom arbetsmiljöområdet finns särskilda regler om skydd för minderårigas hälsa, utveckling och skolgång. Detsamma bör gälla för den dansutbildning som här föreslås.

I en elitinriktad dansutbildning fyller färdighetstester och prov inför antagning och urval en viktig funktion. Regeringen får enligt 10 kap. 9 § i den nya skollagen meddela föreskrifter om att sådana tester och prov får användas i grundskolan fr.o.m. årskurs 7 och, om det finns särskilda skäl, även fr.o.m. årskurs 4. Regeringen anser att särskilda skäl föreligger i fråga om antagningen till den förberedande dansutbildningen.

Inom yrkesdansutbildningen bedömer regeringen att det är nödvändigt att godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska utgöra behörighetskrav. Godtagbara förutsättningar bör i praktiken manifesteras genom godkänd medicinsk undersökning och tillräckliga förkunskaper i dans. I övrigt bör samma behörighetsregler gälla som för gymnasieskolans yrkesprogram. För urval bland sökande till yrkesdansutbildningen bör färdighetstester användas som primärt urvalsinstrument och betyg som sekundärt, så att betygen blir avgörande endast i de fall där två sökande i övrigt bedöms som likvärdiga. Uppdansning inför jury är internationellt det vedertagna sättet att kontrollera att en sökande har tillräckliga förkunskaper i dans och för att genomföra urval mellan sökande inom dansområdet. Vilka moment och färdigheter som bedöms och vilka krav som ställs ska vara dokumenterade i förväg och tillgängliga för dem som ska prövas. De moment som bedöms och krav som ställs ska ha sin grund i dansutbildningens kurs- och ämnesplaner samt examensmål. Några remissinstanser, däribland Svensk scenkonst och Skånes dansteater, förordar kontinuerlig uppföljning i stället för uppdansning, som de anser premierar en viss typ av begåvning och inte visar bredden av vad en elev kan prestera. Regeringen förordar uppdansning som antagnings- och urvalsinstrument men är öppen för att antagningsprocessen dessutom kan innehålla fler moment. Den närmare uppläggnings-, organisationen och genomförandet av antagnings- och urvalsprocessen bör bestämmas av det särskilda organet.

Det är viktigt att uppdansning i sammanhang som leder till någon form av beslut genomförs inför en jury som bedömer den sökandes färdig-

heter. En sådan jury ska utses av det särskilda organet, som även bör säkerställa att juryns eller de olika juryernas bedömning är likvärdig över landet.

Beslut om antagning till dansarutbildning bör fattas av det särskilda organet. Ett sådant beslut bör inte kunna överklagas, i likhet med att antagning till de frivilliga skolformerna enligt den nya skollagen, 28 kap. 18 §, inte kommer att kunna överklagas. Beslut om behörighet och mottagande till gymnasieskolan kan enligt den nya skollagen, jfr. 28 kap. 12 § 7, överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Som beskrivits ovan kommer det för behörighet till yrkesdansarutbildningen att bl.a. krävas godkänd hälsoundersökning och tillräckliga kunskaper i dans. Det torde, i praktiken, vara mycket svårt att ompröva ett beslut om behörighet och mottagande där en medicinsk bedömning och en uppställning inför jury fällt avgörandet. Beslut om behörighet och mottagande gällande yrkesdansarutbildningen, som bör fattas av det särskilda organet, bör därför inte kunna överklagas.

9.2 Avskiljande och övergång till annan utbildning

Regeringens bedömning: Elever på yrkesdansarutbildning bör ha rätt att fullfölja utbildningen endast under förutsättning att eleven av rektor bedöms ha förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Rektor bör, efter samråd med en elevs vårdnadshavare, få besluta att avskilja eleven från yrkesdansarutbildningen om eleven saknar förutsättningar att nå målet för utbildningen. Sådant avskiljande bör enbart få ske inför ett nytt läsår.

Bestämmelserna i 3 kap. nya skollagen om rätt till särskilt stöd bör inte gälla dansämnena på yrkesdansarutbildningen.

Utredarens förslag: Utredaren lämnar inget tydligt förslag om avskiljande utan uttryckte att en utgångspunkt är att de elever som inte klarar kraven i utbildningen ska ges möjlighet att förbättra sina prestationer inom rimlig tid. Om det inte resulterar i tillfredsställande resultat, bör de ges stöd att gå över till utbildning med annan inriktning. Utredaren föreslår även att studierådgivning ska ha en central plats i utbildningen och vara integrerad i dansundervisningen.

Remissinstanserna: *Svenska Balettskolan Göteborg* anser att elever som antagits till utbildningen och som av antagningsnämnden bedömts kunna utvecklas inom dansen ska kunna gå kvar på sin utbildning, helt säkra på att skolan och lärarna helt ärligt engagerar sig i elevens utveckling.

Umeå universitet och *Göteborgs kommun* tillstyrker förslaget om studierådgivning. Då utbildningen ska vara av elitkaraktär och eleverna på förhand ska nå bestämda färdighetsnivåer kommer enligt Göteborgs kommun många elever att avbryta utbildningen. För de elever som av olika skäl inte fullföljer dansarutbildningen bör övergången till grundskola respektive gymnasieskola ske på ett så enkelt och odramatiskt sätt som möjligt.

Skälen för regeringens bedömning: Yrkesdansarutbildningen är en studieväg där prestationskraven är höga. Det kommer att inträffa att elever som antagits av olika skäl har svårt att klara av den progression som är nödvändig, vare sig det handlar om att intresset eller engagemanget har falnat, att viljestyrkan eller talangen inte räcker till eller att fysiologiska bekymmer har uppstått. För den elev som inte har nått den aktuella årskursens mål i dansämnena bör det inte finnas någon garanti att få fortsätta utbildningen. Av hänsyn till de elever som satsar hårt på sin utbildning och har förutsättningar att nå en riktigt god färdighetsnivå inom dansen är det viktigt att undervisningen kan hålla avsedd kvalitet och avsett tempo. Undervisningens nivå ska inte behöva anpassas till de elever för vilka det under utbildningens gång blir tydligt att de inte har kapacitet att fullt ut följa undervisningen.

Bestämmelserna om särskilt stöd i den nya skollagen bör även gälla för yrkesdansarutbildningen, men med undantag för dansämnena. Även om bestämmelserna om särskilt stöd inte bör gälla i dansämnena finns inget som hindrar att skolan ger sådant stöd när det bedöms lämpligt. Det kommer att finnas situationer då det är rimligt att elever får särskilt stöd att förbättra sina prestationer och nå kunskapskraven i dans, exempelvis efter kortvarig sjukdom eller skada.

Om eleven ändå inte klarar de krav som ställs så bör han eller hon få hjälp att byta till en utbildning med annan inriktning. Detta bör kunna ske mot elevens vilja. Regeringen anser att rektor, efter samråd med en elevs vårdnadshavare, bör få besluta om ett sådant avskiljande. Bestämmelserna om rätten att fullfölja utbildningen på ett påbörjat nationellt program, som finns i 16 kap. 37 § i den nya skollagen, bör således inte gälla för elever på yrkesdansarutbildningen. Övergång till annan studieväg efter beslut om avskiljande bör ske inför ett nytt läsår. Huvudmännen bör beakta att elever som mot sin vilja avskiljs från utbildningen kan vara i behov av extra stödinsatser från elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen. Regeringen avser att följa i hur stor utsträckning möjligheten till avskiljande används och hur stödinsatserna ser ut för de elever som eventuellt har avskilts.

Regeringen vill understryka att möjligheten till avskiljande endast kommer att avse brister i dansämnena. I övriga ämnen gäller självfallet gymnasieskolans bestämmelser om rätt till stöd för att nå målen. I andra ämnen än dans gäller även samma bestämmelser som i den övriga gymnasieskolan om att elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen kan få reducerat program eller individuell anpassning av programmet.

10 Lärarförsörjning

Regeringens bedömning: De huvudmän som anordnar förberedande dansarutbildning och yrkesdansarutbildning bör för denna undervisning få använda lärare i dans som inte har lärarutbildning eller behörighetsbevis avseende utländsk lärarutbildning.

Utredarens förslag: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Balettakademien, Kungliga Svenska Balettskolans föräldraförening i Stockholm, Malmö kommun, Riksteatern, Cullbergbaletten och Svenska Balettskolan Göteborg* tillstyrker förslaget. *Stiftelsen Carina Aris minnesfond* instämmer i att relevant kompetens hos danspedagogerna är en avgörande nyckelfråga för kvaliteten i utbildningen. *Teaterförbundet* tillstyrker att det är absolut nödvändigt att lärarna har egen aktuell erfarenhet som yrkesdansare inom klassisk balett eller modern dans.

Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm hävdar att det för att bli danspedagog för blivande professionella dansare krävs både en dansarbakgrund och en danspedagogisk utbildning. *Statens skolverk* instämmer i att vissa av dansarskolans lärare kan komma att behöva andra kvalifikationer än övriga lärare. Myndigheten vill dock framhålla vikten av att samtliga lärare har kompetens och pedagogisk kunskap samt didaktisk förmåga för undervisningen. *Danslärare och andra yrkesverksamma vid Kungliga Svenska Balettskolan och Svenska Balettskolan i Malmö* håller med om att yrkeserfarenhet som dansare samt pedagogisk talang är de viktigaste kvalifikationerna för danslärarna men vill samtidigt understryka vikten av pedagogisk utbildning för alla lärare som anställs för längre perioder. *Göteborgs universitet* hävdar att det krävs relevant utbildning i pedagogik/didaktik för att lärarna ska kunna utveckla dansarutbildningens pedagogik. *Läraryrket* anser att det är viktigare att barnen får tillgång till professionella danspedagoger än yrkesverksamma dansare.

Skälen för regeringens bedömning: Förslagen och bedömningarna i denna proposition syftar till ökad kvalitet i dansarutbildningen. Lärarna har i dansarutbildningen, liksom i all annan utbildning, en stor betydelse för kvaliteten. I den nya skollagen sägs att huvudmännen för undervisning ska använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva. Samtidigt gäller att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som har den utbildning som krävs eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, ska huvudmännen få använda en annan person för att bedriva undervisningen. En sådan person ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som krävs för att hon eller han ska vara behörig.

Regeringen anser att det inom dansarutbildningen kan finnas särskilda skäl att frångå bestämmelserna om lärarnas utbildning. För att dansarutbildningen ska nå en hög klass behövs lärare i dans som har kompetens att förmedla relevanta kunskaper, en yrkeskultur och praxisgemenskap. Det är nödvändigt att dessa lärare har egen aktuell erfarenhet som yrkesdansare inom klassisk balett eller modern dans. Yrkeserfarenheten måste vara relevant för ämnet, aktuell och på en hög nivå. Detta gäller framför allt i de senare delarna av dansarutbildningen. Denna ordning är inte unik för dansarutbildningen. I vissa avseenden liknar yrkesdansarutbildningen de konstnärliga utbildningar som bedrivs inom högskolan. Utbildningarna färdigutbildar och syftar till att eleverna efter utbildningen ska kunna verka i det professionella danslivet. När det gäller konstnärlig

verksamhet är en person behörig att anställas som lärare vid högskola eller universitet om denne har uppvisat konstnärlig och pedagogisk skicklighet. Även inom yrkeshögskolan ställs vissa kompetenskrav i fråga om vilka som får anställas som lärare, men däremot inga krav på formell pedagogisk utbildning.

Till undervisningen i dans kan det bli svårt att hitta lärare med både erforderligt yrkeskunnande och pedagogisk utbildning. Regeringen bedömer därför att de huvudmän som anordnar förberedande dansutbildning och yrkesdansutbildning för undervisning i dans bör få använda lärare som inte har lärarutbildning eller behörighetsbevis avseende utländsk lärarutbildning. En sådan lärare ska förstås vara lämplig att bedriva undervisningen.

I synnerhet yrkesdansutbildningen måste till innehåll och pedagogik präglas av en balans mellan kontinuitet och konstnärlig förnyelse. Den undervisande personalens samlade erfarenheter bör vara mångfasetterade och spegla det internationella danslivet. En lärarkår som kontinuerligt förnyas och en stor andel professionellt aktiva lärare ger förutsättningar för att undervisningen ska kunna följa med i den konstnärliga utvecklingen. Huvudmännen för dansutbildningen har vissa möjligheter att skapa sådan förnyelse och flexibilitet inom ramen för gällande lagstiftning. Det finns också möjlighet för arbetsmarknadens parter att genom kollektivavtal komma överens om t.ex. fleråriga visstidsanställningar för lärarna i dans. Vid sidan av de visstidsanställda danslärarna behövs dock självklart en mer beständig kärna bestående av skolledning och tillsvidareanställda lärare i dans som kan säkra en viss kontinuitet. Regeringen kommer att följa hur möjligheterna att uppnå önskad förnyelse och flexibilitet inom ramen för nuvarande reglering av anställningsvillkoren utnyttjas och vid behov vidta ytterligare åtgärder.

11 Elevhem för breddad rekrytering

Regeringens bedömning: Ett elevhem bör inrättas och förläggas till den ort där yrkesdansutbildningen bedrivs. Möjligheten till boende på hemmet bör omfatta elever på yrkesdansutbildningen och elever på den grundläggande dansutbildningen på samma ort som yrkesdansutbildningen.

Utredarens förslag: Överensstämmer i stort med regeringens bedömning. Utredaren specificerar dock att elevhemmet ska förläggas till Stockholm.

Remissinstanserna: Ett tiotal remissinstanser, däribland *Kungliga Operan AB*, *Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm*, *Malmö kommun* och *Teaterförbundet*, tillstyrker förslaget. *Göteborgs kommun* tillstyrker förslaget om inrättande av ett elevhem för elever på yrkesdansutbildningen, men avstyrker förslaget om inrättande av elevhem för elever från årskurs sju.

Svenska Balettskolan Göteborg önskar ett elevhem i Göteborg från årskurs 7 och *Länsstyrelsen i Norrbottens län* vill att elevhem erbjuds i

samma omfattning oavsett studieort. *Piteå kommun* påpekar att frågan om hur dansarutbildningen i Piteå ska kunna ordna ett boende för de elever som har långa resvägar till Piteå är olöst.

Skälen för regeringens bedömning: För att uppnå högsta möjliga klass på yrkesdansarutbildningen bör hela Sverige utgöra rekryteringsbas. I praktiken kan detta vara svårt att uppnå i ett så glest befolkat land som Sverige. Arbetsmarknadsbehovet av dansare, i kvantitativa termer, är litet och antalet platser på utbildningen bör vara begränsat. Alla orter kan inte anordna dansarutbildning och det är inte heller troligt att alla dansartalanger bor på just de orter där utbildningen finns.

Ett väl fungerande elevhem torde dock vara en första förutsättning för att rekryteringen till dansarutbildningen ska kunna breddas geografiskt och socialt. Dansarutbildningen bör i så liten omfattning som möjligt riskera att gå miste om talanger på grund av praktiska eller ekonomiska hinder. Tillgång till ett ordnat boende kan lösa flera problem. I dag bor de flesta av yrkesdansarutbildningens elever som kommer från en annan del av landet inackorderade eller i eget boende. I Yrkesdansarutredningens arbete har framkommit att många av de gymnasieelever som valt att avbryta sina studier på yrkesdansarutbildningen anger en ohållbar boendesituation och hemlängtan som skäl. Eleverna har svårigheter när det gäller att ansvara för det egna hushållet. Mot bakgrund av detta har elever, föräldrar och personal i flera sammanhang framfört önskemål om att ett elevhem knyts till Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm. Det finns även sociala skäl till inrättandet av ett elevhem eftersom eleverna har behov av vuxenstöd och kan behöva hjälp med att t.ex. få goda matvanor, vilket personal vid elevhemmet kan svara för. Detta blir extra viktigt för de elever som inte kan åka hem varje helg.

Elevhemmet bör framför allt rikta sig till eleverna på yrkesdansarutbildningen och därmed förläggas till den ort där yrkesdansarutbildningen bedrivs. Eftersom även grundläggande dansarutbildning förväntas finnas på samma ort bör möjligheten till boende på hemmet omfatta även elever som går den utbildningen. På övriga orter bör boendet för elever i den förberedande dansarutbildningen, som inte är hemmahörande på utbildningsorten, liksom i dag ordnas genom t.ex. inackordering.

Regeringen avser att ge statsbidrag för driften av elevhemmet till den huvudman som anordnar yrkesdansarutbildningen. Huvudmannen för utbildningen bör även vara huvudman för elevhemmet.

12 Kostnader för landstingsdrivna naturbruksprogram ska kunna ingå i underlaget för riksprislistan

Regeringens förslag: Bemyndigandet att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående skolor i 29 kap. 26 § andra stycket i den nya skollagen ska utvidgas till att omfatta en sådan skyldighet även för landsting.

Skälen för regeringens förslag: Bidraget till fristående gymnasieskolor ska i första hand bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de program eller inriktningar kommunen själv erbjuder. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 9 kap. 8 a § femte stycket skollagen (1985:1100) meddela föreskrifter om det belopp som elevens hemkommun ska betala, om kommunen inte erbjuder det program eller den inriktning som eleven har antagits till. I den nya skollagen finns motsvarande bestämmelser i 16 kap. 55 §. Skolverket har bemyndigats att meddela föreskrifter om bidragsbeloppens storlek enligt den s.k. riksprislistan (4 kap. 12 § första stycket förordningen [1996:1206] om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet). Berörda kommuners budgeterade bidragsbelopp för de gymnasieprogram de erbjuder under det kommande året ska ligga till grund för bidragsbeloppen.

Landsting får erbjuda utbildning på sådana program som avser naturbruk och omvårdnad. I dag anordnar landstingen huvudsakligen naturbruksprogram. I underlaget för riksprislistan ingår dock i dag inte kostnaderna för landstingens naturbruksprogram.

I genomsnitt innebär riksprislistan för 2010 (SKOLFS 2010:4) att bidragsbeloppen per program minskas jämfört med riksprislistan för 2009. Regeringen gav Skolverket i uppdrag (U2010/432/G) att analysera skillnaderna mellan 2009 och 2010 i fråga om bidragsbeloppen i riksprislistan. Skolverket skulle även beskriva konsekvenserna av att landstingens kostnader för naturbruksprogrammet inte ingår i underlaget för riksprislistan.

I redovisningen av uppdraget (2010/2458/G) bedömde Skolverket, på grundval av i särskild ordning insamlade uppgifter från 21 landstingsskolors budgeterade interkommunala ersättning för 2010, att konsekvensen av att landstingens kostnader inte ingår i rikspriset för naturbruksprogrammet är att grundbeloppet i riksprislistan för programmet blir lägre än om även landstingskostnaderna medtagits. Skolverket framhöll vidare att ett rikspris som inkluderar landstingens kostnader kan beräknas på uppgifter som samlas in på samma villkor som kommunernas underlag till riksprislistan. Verket föreslog därför att också landstingen ska lämna uppgifter om sina kostnader för naturbruksprogrammen inför fastställandet av riksprislistan.

Representanter för landstingsskolorna har enligt Skolverkets redovisning ansett det möjligt att lämna uppgifter om budgeterad verksamhet inför fastställandet av riksprislistan. Sveriges Kommuner och Landsting samt Friskolornas riksförbund är positiva till att landstingskostnaderna ingår i underlaget.

Regeringen delar uppfattningen att även kostnaderna för landstingsdrivna utbildningar ska ingå i underlaget för fastställandet av rikspriset för naturbruksprogrammet. Bestämmelserna i skollagen (både den som tillämpas nu [1985:1100] och den nya [2010:800] som ska börja tillämpas den 1 juli 2011) medger dock inte att Skolverket föreskriver att landstingen ska lämna de uppgifter som krävs, eftersom bemyndigandet enligt dess nuvarande utformning endast avser föreskrifter om skyldighet för kommuner att lämna uppgifter. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen i nya skollagen kompletteras så att uppgifter kan begäras in även från berörda landsting.

I förordning bör Skolverket ges rätt att meddela föreskrifter om skyldighet även för landstingen att lämna de uppgifter som behövs för att fastställa den s.k. riksprislistan för naturbruksprogrammet. Av sådana föreskrifter bör även framgå att landstingens budgeterade kostnader för naturbruksprogrammet ska ligga till grund för riksprislistan.

För närvarande avser regeringen att det utvidgade bemyndigandet bör användas för förordningsreglering avseende naturbruksprogrammet. Det hindrar dock inte att bemyndigandet senare kan komma att användas för andra utbildningar anordnade av landsting.

13 Beslut om vissa betyg

Regeringens förslag: Betyg i gymnasieskolan ska kunna sättas i grundskolans ämnen i samtliga de fall undervisning i grundskoleämnen får förekomma i gymnasieskolan.

Hänvisningen i 15 kap. 22 § andra stycket till 3 kap. 15 § ska ändras till 3 kap. 16 §.

Skälen för regeringens förslag: En sökande till ett nationellt program som saknar godkänt betyg i engelska från grundskolan men uppfyller övriga behörighetskrav ska ändå anses behörig om villkoren i 16 kap. 32 § skollagen är uppfyllda. Av 5 kap. gymnasieförordningen (1992:394) framgår att de elever som tagits emot till ett nationellt program med stöd av bestämmelsen ska erbjudas undervisning i engelska på grundskolenivå. Dessa elever ska enligt regeringens uppfattning även kunna få betyg i grundskoleämnet engelska. För att bestämmelsen om betyg i 15 kap. 22 § ska vara heltäckande och kunna omfatta, förutom de kategorier som nämns i dag, denna nya kategori av elever på nationella program föreslår regeringen att bestämmelsen ändras.

Regler om vem som ska besluta om betyg framgår av 3 kap. 16 § skollagen medan 15 kap. 22 § samma lag behandlar hur betygssättningen i gymnasieskolan ska gå till. Av 15 kap. 22 § andra stycket samma lag framgår att regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till och att föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen om vem som beslutar om betyg. I stycket hänvisas felaktigt till bestämmelsen i 3 kap. 15 §. Hänvisningen ska därför ändras till 3 kap. 16 §.

14 Riksrekryterande utbildning enligt dagens bestämmelser

Regeringens förslag: Om riksrekryterande utbildning som har beslutats enligt 5 kap. 9 § eller 14 § i 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 påbörjas elevens andra läsår, ska beslutet upphöra att gälla den 1 januari 2012.

Skälen för regeringens förslag: Hösten 2011 införs enligt riksdagens beslut en ny gymnasieskola i Sverige (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:18). Reformen innebär bland annat en ny struktur med 18 nationella program som leder fram till en högskoleförberedande examen eller en yrkesexamen. Dagens specialutformade program ersätts av nationellt kvalitetssäkrade särskilda varianter. Liksom i dag ska nationella program kunna vara riksrekryterande. Ändringarna i skollagen (1985:1100) trädde i kraft den 1 mars 2010 och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011. För utbildning som påbörjas tidigare ska äldre bestämmelser alltjämt tillämpas. Enligt övergångsbestämmelserna till skollagen avseende beslut om riksrekrytering ska beslut med stöd av 5 kap. 9 och 14 §§ upphöra att gälla den 1 januari 2011 (se lagen [2009:1039] om ändring i skollagen [1985:1100]). Detta innebär att elever som börjat i gymnasieskolan hösten 2010 har kunnat antas till en riksrekryterande utbildning enligt nu gällande bestämmelser och att de kan fullfölja utbildningen enligt de bestämmelserna.

De riksrekryterande utbildningarna börjar i regel elevens första läsår. Regeringen har efter riksdagens beslut om ändringarna i skollagen uppmärksammat på att det finns några få riksrekryterande utbildningar som börjar elevernas andra läsår. Med dagens övergångsbestämmelse är det inte möjligt för sådana utbildningar att anta elever till årskurs 2 hösten 2011, då rätten att fullfölja en utbildning enligt äldre bestämmelser endast omfattar den som påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011.

Regeringen anser att även de elever som påbörjar en riksrekryterande utbildning det andra läsåret ska få slutföra utbildningen enligt äldre bestämmelser. Därför föreslås att en ny bestämmelse ska införas i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) som kompletterar den nämnda övergångsbestämmelsen. När det gäller de aktuella riksrekryterande utbildningarna som påbörjas det andra läsåret ska beslutet om riksrekrytering därför upphöra att gälla den 1 januari 2012.

15 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Bestämmelserna om ändring i skollagen (2010:800) ska träda i kraft den 1 januari 2011. Ändringen i 15 kap. 22 § första stycket skollagen (2010:800) ska dock tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011.

Ändringen i lagen (2010:801) om införande av skollagen ska träda i kraft den 31 december 2010.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165) med förslag till ny skollag har beslutats av riksdagen (bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370). Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010 men tillämpas på utbildning och annan verksamhet först från och med den 1 juli 2011, om inte annat följer av lagen om införande av skollagen. Det

är lämpligt att de regler om ändring i skollagen (2010:800) om dansarutbildning som föreslås i denna proposition träder i kraft den 1 januari 2011 så att de kan tillämpas på den nya dansarutbildningen som avses starta höstterminen 2011.

Någon särskild bestämmelse om när bemyndigandena som avser dansarutbildning ska börja tillämpas är, som *Lagrådet* påpekat, inte lämplig. Ändringen i 15 kap 22 § första stycket ska liksom övriga delar av den nya skollagen tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011.

Bestämmelsen om när tidigare fattade beslut om riksrekrytering ska upphöra att gälla ska träda i kraft redan den 31 december 2010. Det innebär att befintliga riksrekryterande utbildningar som börjar elevens andra läsår kommer att kunna fortsätta utan uppehåll.

16 Ekonomiska konsekvenser

16.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Regeringen bedömer att antalet platser på yrkesdansarutbildningen bör minskas. Eftersom denna utbildning är dyrare än den genomsnittliga gymnasieutbildningen innebär detta en marginell minskning av kommunernas utgifter för gymnasieskolan. Det minskade platsantalet innebär också ett marginellt minskat åtagande för kommunalt stöd till resor och inackordering under antagandet att de elever som inte går på yrkesdansarutbildningen i lägre grad behöver sådant stöd. Eftersom utgiftsminskningarna är marginella bör ingen justering av det allmänna statsbidraget till kommunerna göras.

16.2 Ekonomiska konsekvenser för staten

Statens kostnader för dansarutbildningen beräknas uppgå till 27,5 miljoner kronor årligen när utbildningen är fullt utbyggd 2014. Det är 5 miljoner kronor mer per år jämfört med kostnaden 2010. I dessa kostnader är statsbidraget till huvudmännen samt kostnader för det särskilda organets verksamhet inkluderade. En engångskostnad för Statens skolverks utarbetande av kurs- och ämnesplaner 2010 beräknas uppgå till högst 1 miljon kronor. Finansiering av ovanstående förslag sker genom omfördelning inom utgiftsområde 16.

Den statsbidragsberättigade förberedande dansutbildningen och yrkesdansarutbildningen får i dag enbart anordnas av kommunala huvudmän. Enligt regeringens bedömning i denna proposition kan även fristående skolhuvudmän komma i fråga som anordnare, vilket då kan komma att innebära en något ökad kostnad för det statliga inackorderingstillägget.

17.1 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

10 kap.

6 a §

Paragrafen, som i *första stycket* innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan, är ny. Införandet av den förberedande dansarutbildningen kräver att regeringen kan få meddela föreskrifter som inte ligger inom dess s.k. restkompetens. Vissa av dessa bestämmelser kan meddelas med stöd av andra bemyndiganden i lagen. En del av dessa kräver dock ett nytt bemyndigande. Det rör t.ex. kommunernas befogenhet att anordna dansarutbildning och regler om interkommunal ersättning och bidrag till fristående skolor.

I *andra stycket* har med hänsyn till den s.k. formella lagkraftens princip angetts att föreskrifter om dansarutbildning, som regeringen meddelar i förordning, får avvika från bestämmelserna i skollagen.

Utformningen av paragrafen har delvis anpassats till *Lagrådets* synpunkter. Dock har i bemyndigandet inte uttryckligen angetts vilka föreskrifter som delegationen är avsedd att omfatta.

Paragrafens innehåll behandlas i avsnitt 4.

15 kap.

8 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller i *första stycket* ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Införandet av den yrkesdansarutbildningen kräver, liksom för den förberedande dansarutbildningen i grundskolan, att regeringen kan få meddela föreskrifter som inte ligger inom dess s.k. restkompetens. Vissa av dessa bestämmelser kan meddelas med stöd av andra bemyndiganden i lagen. En del av dessa kräver dock ett nytt bemyndigande. Det rör t.ex. kommunernas befogenhet att anordna dansarutbildning och regler om interkommunal ersättning och bidrag till fristående skolor.

I *andra stycket* har med hänsyn till den s.k. formella lagkraftens princip angetts att föreskrifter om dansarutbildning, som regeringen meddelar i förordning, får avvika från bestämmelserna i skollagen.

Utformningen av paragrafen har delvis anpassats till *Lagrådets* synpunkter. Dock har i bemyndigandet inte uttryckligen angetts vilka föreskrifter som delegationen är avsedd att omfatta.

Paragrafens innehåll behandlas i avsnitt 4.

Paragrafens *första stycke* har ändrats så att betyg ska kunna sättas i grundskolans ämnen i alla de fall undervisning i grundskolans ämnen får förekomma i gymnasieskolan. Tidigare föreskrevs i bestämmelsen att betygssättning i grundskolans ämnen fick ske vid utbildning på introduktionsprogram. Det kommer att framgå av förordning i vilka fall det i gymnasieskolan är möjligt att läsa kurser i grundskolans ämnen.

I paragrafens *andra stycke* har en felaktig hänvisning rättats till.

Paragrafens innehåll behandlas i avsnitt 13.

29 kap.

26 §

I paragrafens *andra stycke* har landsting lagts till. Det innebär att föreskrifter kan meddelas om skyldighet även för landsting att lämna uppgifter om verksamheten i de avseenden som anges i paragrafen.

Paragrafens innehåll behandlas i avsnitt 12.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1.

Det är lämpligt att reglerna om ändring i skollagen (2010:800) som avser dansarutbildning träder i kraft den 1 januari 2011 så att de kan tillämpas på den nya dansarutbildningen som avses starta höstterminen 2011.

2.

Reglerna om viss betygssättning, skyldighet för landsting att lämna uppgifter som behövs för beslut om bidrag till fristående skolor och ändringen av övergångsbestämmelsen till gamla skollagen (1985:1100) rörande beslut om riksrekrytering bör träda i kraft så snart som möjligt.

Bestämmelserna i 15 kap. 22 § första stycket avseende viss betygssättning ska, i likhet med vad som gäller för den nya skollagen i övrigt, tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011.

20 a §

Beslut om riksrekryterande utbildningar enligt 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 upphör enligt den nu aktuella övergångsbestämmelsen den 1 januari 2011 (se lagen [2009:1039] om ändring i skollagen [1985:1100]). Den nu föreslagna bestämmelsen innebär att sådana riksrekryterande utbildningar som påbörjas elevens andra läsår kan ta emot elever som påbörjat sin gymnasieutbildning före den 1 januari 2011 och att eleverna kan slutföra sin utbildning på en sådan riksrekryterande utbildning.

Paragrafen behandlas närmare i avsnitt 14.

1 Direktiv

Enligt direktiven omfattar uppdraget att utreda förutsättningarna för ”en svensk yrkesdansarutbildning med inriktning på klassisk dans”. Utbildningen ska ha sådan kvalitet att eleverna blir anställningsbara i Sverige och internationellt. Utredningen ska belysa om utbildningen håller samma nivå som motsvarande utbildning i andra länder. Om så inte är fallet ska utredningen belysa om resurstilldelningen är tillräcklig eller om eventuella brister har andra orsaker.

2 Problembeskrivning

Betänkandet inleds med en beskrivning av nu rådande förhållanden och gällande bestämmelser. I tre avsnitt redovisas dels debatten om den svenska dansarutbildningen och synpunkter som framförts direkt till utredningen vid en rad möten och överläggningar, dels de möjligheter och begränsningar som gällande reglering av den kommunala grundskolan och gymnasieskolan skapar för utbildningen inom dansområdet, dels också hur motsvarande utbildning organiserats vid ett antal skolor i andra länder. Sammantagna ger dessa beskrivningar en tydlig bild av bristerna i den svenska utbildningen till yrkesdansare inom klassisk och modern dans, samtidigt som de ger vägledning när det gäller att finna lösningar.

Till bakgrunds- och problembeskrivningen fogas en redovisning dels av arbetsmarknaden för yrkesdansare, dels av sambanden mellan dansarutbildningen och kulturpolitiken.

3 Slutsatser

Inte minst de internationella jämförelserna leder till slutsatsen att dansarutbildningen måste vara en elitutbildning för att bli konkurrenskraftig internationellt. Det innebär, att den gängse principen i svensk skola, att den som antagits till en yrkesutbildning också ska ges stöd att efter sina förutsättningar fullfölja den, inte är rimlig att tillämpa. Endast de elever som vid vissa givna åldrar nått en på förhand angiven färdighetsnivå bör få fortsätta utbildningen. Det måste stå helt klart för både föräldrar och elever, att denna utbildning endast vänder sig till dem, som har som mål att verka som yrkesdansare på internationell elitnivå.

Detta principiella ställningstagande är vägledande för övriga förslag och bedömningar i betänkandet. Är man inte beredd att godta ett sådant synsätt, återstår alternativet att inte bedriva någon yrkesdansarutbildning i Sverige. I stället kan man köpa utbildningsplatser vid någon eller några ledande institutioner i andra länder för det fåtal svenska ungdomar, som

både har intresse av och förutsättningar för att dansa balett på elitnivå. Behovet av dansare inom detta område i Sverige skulle dessutom såväl kvantitativt som kvalitativt kunna tillgodoses genom rekrytering från andra länder. De utbildnings- och kulturpolitiska förlusterna av att avveckla utbildningen i Sverige skulle dock vara kännbara. Utredningen har utgått ifrån att tidigare riksdagsbeslut om att Sverige i huvudsak ska vara självförsörjande på dansare fortfarande ska gälla.

Utredningen har kunnat identifiera några faktorer som i hög grad bidrar till den bristande kvalitén på den svenska dansarutbildningen.

- Dansarutbildningen inordnades 1981 i grundskolan och gymnasieskolan varvid begränsad hänsyn togs till utbildningens särart. De lösningar som valdes var kompromisser på skolans villkor.
- Med 1981 års reform följde ett kommunalt huvudmannaskap, kommunala prioriteringar och därmed stora skillnader mellan utbildningsorterna och anpassning till den kommunala skolenhet där verksamheten bedrivs.
- Resursbrist i förening med skollagens reglering bl.a. av lärartjänster har återverkat negativt på undervisningens kvalitet.

4 Förslag

De lösningar som föreslås bygger på tanken att dansarutbildningen ska skiljas ut från grundskolan och gymnasieskolan samt att staten tar över huvudmannaskapet. Dansarskolan föreslås bli en ny skolform i det offentliga skolväsendet, som i sin helhet finansieras av staten. Den ska utgöra ett vertikalt integrerat alternativ till grundskolans årskurser 4–9 och gymnasieskolan.

Elever på grundskolenivå ska fullgöra sin skolplikt i dansarskolan och ska väsentligen följa samma kursplaner som gäller i grundskolan. De avvikelser som redan i dag gäller för den förberedande dansutbildningen föreslås bli överförda till dansarskolan. Därutöver föreslås bl.a. att skolåret ska kunna förlängas till högst 240 dagar och att lärarna i dans inte ska omfattas av skollagens föreskrifter om lärare.

Den nya myndighet som ska ansvara för den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen föreslås, för att skapa utrymme för undervisning i dans, heta Dansarskolan. Undervisningen avses dock bedrivas under namnet Kungliga Svenska balettskolan.

Yrkesdansarutbildningen på gymnasial nivå ska fokusera på dansen, men alla elever som fullföljer utbildningen ska – liksom i dag – få en teoretisk grund som ger grundläggande högskolebehörighet och möjlighet att läsa motsvarigheten till ett utökad program. De ska få examen från Dansarskolan och förutsätts – mot bakgrund av högskolans uppdrag att validera reell kompetens – bli likabehandlade vid ansökan till högskolan. Även här avses skolåret kunna förlängas och lärarna i dans kunna anställas efter en fri meritvärdering och för viss tid.

Den allmänna värdegrunden i läroplanerna ska gälla även för dansarskolan. Man måste emellertid beakta, att utbildningsmålet och därmed utbildningens innehåll är hårt styrt av en internationell standard. I

detta avseende skiljer den sig emellertid inte från en del andra yrkesutbildningar. Även om utbildningen med nödvändighet ofta har mästare/lärlingkaraktär, måste respekten för elevens integritet och rättigheter upprätthållas.

Utbildningen vid dansarskolan ska utformas med syfte att utbilda dansare för den klassiska balettrepertoaren och dansare inom modern dans. Eleverna förutses bli verksamma såväl inom de offentliga institutionerna som utanför dessa, i kompanier och fristående grupper, som arbetar med dansen som konstform. Genom utbildningen ska deltagarna få en god grund för fortsatt utveckling också inom andra sceniska dansformer. Utbildningen ska emellertid inte utformas eller dimensioneras med utgångspunkt i behoven av dansare inom t.ex. musikalerna, operetter och populärmusik. Fokus ska ligga på den klassiska baletten och på modern dans, som har den klassiska tekniken som en väsentlig grund. Utbildningen bör således omfatta såväl klassisk balett som modern dans. Båda inriktningarna ska ha samma vikt utan över- eller underordning. Elevernas förutsättningar, intresse och egna val ska avgöra fördelningen mellan dansformerna av successivt ökande delar av utbildningstiden.

Syftet med utbildningen på grundskolenivå ska vara att erbjuda eleverna utbildning och träning för att grundlägga och utveckla färdigheter som behövs för att efter ytterligare utbildning kunna dansa klassisk balett samt modern dans på professionell nivå. Målet med den förberedande dansarutbildningen är att de elever som fullföljer utbildningen ska vara rustade att fortsätta sin dansarutbildning på avancerad yrkesnivå.

Utbildningen på gymnasial nivå har som syfte att erbjuda eleverna en yrkesutbildning i klassisk balett och modern dans. Målet för yrkesdansarutbildningen är att den elev som fullföljer utbildningen ska kunna uppvisa färdigheter inom klassisk balett eller modern dans, som gör att eleven står sig i internationell konkurrens och är anställningsbar.

Inom yrkesutbildningen betonas ofta betydelsen av att tillägna sig yrkeskunnskap på en arbetsplats. För dansarutbildningens del innebär detta, att ett nära samarbete med ett eller helst flera danskompanier, som ger eleverna tillfälle att träna och dansa med yrkesverksamma dansare, i hög grad skulle främja progressionen i elevernas yrkeskunnskap. Ansvar för att en svensk yrkesdansarutbildning blir internationellt konkurrenskraftig delas därför av danskompanierna, som måste erbjuda möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande för eleverna i dansarskolan. Förslag förs fram om att elever, som är tillräckligt kvalificerade, ska kunna genomföra huvuddelen av den sista årskursen vid Kungliga baletten, vid Cullbergbaletten eller andra ensembler som är intresserade av att medverka.

Mot bakgrund av den begränsade arbetsmarknaden för yrkesdansare inom klassisk och modern dans samt möjligheterna att fylla klasserna med kvalificerade elever föreslås antalet utbildningsplatser på gymnasial nivå minskas från 90 till 66. Antalet utbildningsplatser på grundskolenivå i Stockholm, Göteborg och Piteå föreslås vara oförändrat 280. Avvecklingen av utbildningen i Malmö fullföljs.

Frågorna om behörighet, urval och antagning är centrala för en elitutbildning, men också kontroversiella i den svenska traditionen. Förslagen innebär att elevens lämplighet och färdigheter ska vara utslagsgivande vid urval mellan sökande. Urval väsentligen grundat på uppdansning

inför jury ska ske inför antagning till årskurserna 4 och 7 samt vid övergång till yrkesdansutbildningen på gymnasial nivå. Den föreslagna modellen förutsätter fortlöpande information och återkoppling till elever och föräldrar samt en väl fungerande studierådgivning. Också betydelsen av övriga delar av elevvården betonas, inte minst inom de fysiologiska och medicinska områdena.

Med tanke på de mycket stora krav som utbildningen ställer på eleverna är det väsentligt att kunna rekrytera de barn och ungdomar som har förutsättningar och intresse att utbilda sig till yrkesdansare. Förslag förs fram om uppsökande verksamhet. Ett system för godkännande av och stöd till kommunala och enskilda dansskolor runt om i landet för barn på mellanstadiet föreslås. För att förbättra de sociala villkoren för elever som inte kan bo på hemorten, föreslås att ett elevhem skapas i Stockholm. Vidare föreslås förbättringar av stödet till elever som bor inackorderade eller som har långa resor till utbildningen.

5 Ekonomiska konsekvenser

Förslagen innebär kostnadsökningar på en rad punkter. Resurserna för yrkesdansutbildningen behålls i huvudsak oförändrade trots minskningen med 24 utbildningsplatser, vilket bör skapa utrymme för ytterligare individualisering av utbildningen. Medel beräknas bl.a. för ökad användning av kort- och visstidsanställda lärare, ökad arbetsplatsförläggning av utbildningen, möjlighet till specialisering mot klassisk dans på högstadiet och köp av rättigheter till moderna koreografier. Ett elevhem medför betydande kostnader. Medel har också beräknats för ett mindre kansli för Dansarskolan. Förslagen innebär sammantaget förstärkningar på ca 19 miljoner kronor men också besparingar på ca 13 miljoner kronor som en följd av volymminskningar. Totalt beräknas den nya verksamheten kosta 86,4 miljoner kronor. Reformen föreslås bli finansierad genom en minskning av statsbidraget till kommunerna med 56 miljoner kronor, medel motsvarande det nuvarande statsbidraget (19,2 miljoner kronor) samt 10,8 miljoner kronor som omfördelas inom statsbudgeten.

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100) *dels* att 1 kap. 1 och 19 §§, 3 kap. 2 § ska ha följande lydelse, *dels* att det i lagen ska införas en ny paragraf, 1 kap. 7 a §, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap Allmänna föreskrifter

1 §

För barn och ungdomar anordnar det allmänna utbildning i form av förskoleklass, grundskola och gymnasieskola samt vissa motsvarande skolformer, nämligen särskola, specialskola *och same-skola*.

Förskoleklassen, grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialskolan *och sameskolan* bildar det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Dessutom finns särskilda utbildningsformer som anordnas av det allmänna för dem som till följd av sjukdom eller av annat skäl inte kan delta i skolarbetet inom det offentliga skolväsendet.

För barn och ungdomar anordnar det allmänna utbildning i form av förskoleklass, grundskola och gymnasieskola samt vissa motsvarande skolformer, nämligen särskola, specialskola, *sameskola och dansarskola*.

Förskoleklassen, grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialskolan, *sameskolan och dansarskolan* bildar det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Dessutom finns särskilda utbildningsformer som anordnas av det allmänna för dem som till följd av sjukdom eller av annat skäl inte kan delta i skolarbetet inom det offentliga skolväsendet.

Det allmänna anordnar också pedagogisk verksamhet i form av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. För dessa verksamheter gäller i denna lag endast 1 kap. 2 a och 2 b §§, 2 a kap., 14 a kap. samt 15 kap. 5 och 11 §§.

7 a §

Som alternativ till grundskolan finns förberedande dansarutbildning. Staten är huvudman för utbildningen. Närmare bestämmelser finns i lagen (2009:xxx) om yrkesdansarutbildning.

19 §

Bestämmelserna i 20–22 §§ gäller utbildning i grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialskolan *och sameskolan*. Tillämpningsområdet för fristående skolor anges i 9 kap. 18 §.

Bestämmelserna i 20–22 §§ gäller utbildning i grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialskolan, *sameskolan och dansarskolan*. Tillämpningsområdet för fristående skolor anges i 9 kap. 18 §.

3 kap.

2 §

Barn skall fullgöra skolplikten i grundskolan, särskolan eller specialskolan. Skolplikten får också fullgöras enligt 8–10 kap.

Barn *ska* fullgöra skolplikten i grundskolan, särskolan eller specialskolan. Skolplikten får också fullgöras enligt 8–10 kap *eller enligt lagen (2009:xxx) om yrkesdansarutbildning*.

Härigenom föreskrivs följande

1 §

Inom dansarskolan anordnas förberedande dansutbildning och yrkesdansutbildning. Verksamheten ska syfta till att ge barn och ungdomar utbildning med särskild inriktning på dans som i övrigt motsvarar utbildningen i grundskolans årskurs 4–9 samt i gymnasieskolan.

2 §

Om inte annat följer av denna lag ska vad som föreskrivs i 1–2, 3–4 och 14–15 kap. skollagen (1985:1100) gälla.

3 §

Vad som i 2 kap. 3 § skollagen (1985:1100) föreskrivs om lärare ska inte tillämpas ifråga om undervisning i dansämnen. Istället gäller att för den undervisningen ska lärare användas som har kompetens för undervisningen.

Med undantag från 2 kap. 4 § skollagen (1985:1100) får en lärare i dans som uppfyller kraven i första stycket anställas tills vidare, dock längst fem år. En sådan anställning får förnyas. Den sammanlagda anställningstiden får vara högst tio år. Bestämmelsen i 5 § andra stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd om när en anställning övergår till en tillsvidareanställning ska inte gälla.

Förberedande dansutbildning

4 §

Förberedande dansutbildning får anordnas för elever från hela landet i dels årskurserna 4–6, dels årskurserna 7–9 i grundskolan.

Den förberedande dansutbildningen är en sådan särskild utbildning som avses i 4 kap. 3 a § 2 skollagen (1985:1100).

5 §

Till den förberedande dansutbildningen ska elever tas emot som har de färdigheter och förutsättningar som krävs för att kunna genomföra utbildningen.

Föreskrifter om intagning samt om urval mellan sökande får meddelas av regeringen.

6 §

För elever i förberedande dansutbildning som till följd av skolgången måste bo utanför det egna hemmet ska staten svara för att eleverna utan extra kostnader får tillfredsställande förhållanden.

Staten ska svara för att eleverna kostnadsfritt erhåller för utbildningen erforderliga resor.

7 §

Elev som fullgör skolplikt inom förberedande dansutbildning är inte skyldig att gå i skolan för att delta i obligatoriska inslag i utbildningen mer än 240 dagar per läsår.

8 §

Vad som sägs i 4 kap. 10 § skollagen (1985:1100) om att en elev ska beredas tillfälle att fullfölja utbildningen efter att skolplikten har upphört ska i fråga om förberedande dansutbildning endast gälla om eleven bedöms ha förutsättningar att kunna nå målet för utbildningen.

Yrkesdansutbildning motsvarande gymnasieskola

9 §

Yrkesdansutbildningens nivå ska motsvara ett nationellt program i gymnasieskolan och kunna ligga till grund för fortsatt utbildning på högskolenivå eller för yrkesverksamhet.

10 §

Till yrkesdansutbildningen ska de elever tas emot som uppfyller behörighetskraven i 5 kap. 5 § första stycket 1 och 2 skollagen (1985:1100) samt har de färdigheter och förutsättningar som krävs för att kunna genomföra utbildningen.

Föreskrifter om intagning samt om urval mellan sökande får meddelas av regeringen.

11 §

En elev som tagits in på yrkesdansutbildningen och har påbörjat den, har rätt att fullfölja utbildningen om eleven bedöms ha förutsättningar att kunna nå målet för utbildningen.

12 §

Vad som sägs i 5 kap. 21 § skollagen (1985:1100) om att utbildningen ska vara avgiftsfri ska också gälla yrkesdansutbildningen.

Övrigt

13 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om organisationen och utformningen av den utbildning som avses i denna lag.

Förslag till förordning (2009:xx) om yrkesdansarutbildning m.m.

Prop. 2010/11:19
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 §

I denna förordning finns bestämmelser om förberedande dansarutbildning och yrkesdansarutbildning utöver vad som föreskrivs i lagen (2009:xxx) om yrkesdansarutbildning.

Sådan utbildning anordnas av Dansarskolan.

Förberedande dansarutbildning

2 §

Om inte annat föreskrivs i denna förordning ska grundskoleförordningen (1994:1194) tillämpas även för den förberedande dansarutbildningen.

3 §

Dansarskolan får meddela föreskrifter om avvikelser från timplanen i bilaga 3 till skollagen (1985:1100). Dansarskolan ska fastställa kursplaner samt meddela föreskrifter om mål för undervisningen i dansämnen.

I utbildningen behöver betyg inte sättas i ämnena bild, slöjd och teknik.

4 §

Med undantag från vad som föreskrivs i 4 kap. 2 § grundskoleförordningen (1994:1194) ska elevernas skolarbete kunna förläggas till måndag–lördag.

5 §

Urvalet till förberedande dansarutbildning i årskurs 4 respektive årskurs 7 ska grunda sig på färdighetsprov och en bedömning av sökandens förutsättningar att fullfölja utbildningen.

Dansarskolan ska anordna färdighetsprov årligen på varje ort där utbildningen bedrivs. Dansarskolan ska utse en nämnd som ska svara för antagningen.

Yrkesdansarutbildning

6 §

Dansarskolan ska fastställa en utbildningsplan för yrkesdansarutbildningens innehåll och mål.

Utbildningsplanen ska innehålla de kärnämneskurser som anges i 7 kap. 5 § högskoleförordningen (1993:100). Dansarskolan ska sträva efter att även erbjuda eleverna möjlighet till frivillig undervisning i kurser som ligger utanför yrkesdansarutbildningen.

Bestämmelserna om läroplan, individuell studieplan, arbetsplan och samverkansorgan i 1 kap. 3, 12 och 13 §§ och 4 kap. gymnasieförordningen (1992:394) ska tillämpas även för yrkesdansarutbildningen.

7 §

Vad som anges i 3 kap. 1–2 och 5–6 §§ gymnasieförordningen (1992:394) om lärotider ska även gälla yrkesdansarutbildningen. Läsåret ska dock omfatta 43 veckor samt påbörjas i augusti och pågå under den tid som Dansarskolan bestämmer. Läsåret får ha högst 240 skoldagar. Elevernas skolarbete får förläggas måndag-lördag.

8 §

Urvalet till yrkesdansarutbildningen ska grunda sig på färdighetsprov och en bedömning av sökandens förutsättningar att full-följa utbildningen. Vid urvalet får även elevens betyg beaktas.

Dansarskolan ska utse en nämnd som ska svara för antagningen.

9 §

Yrkesdansarutbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagd utbildning. Dansarskolan beslutar om omfattningen och svarar för att den arbetsplatsförlagda utbildningen uppfyller de kvalitetskrav som ställs på utbildningen.

Fördelningen av platser till den arbetsplatsförlagda utbildningen får grunda sig på färdighetsprov.

10 §

Bestämmelserna i 6 kap. 19–25 §§ gymnasieförordningen (1992:394) om ledighet, frånvaro, ordningsregler och tillrättaförande ska också tillämpas för yrkesdansarutbildningen.

11 §

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och på projektarbete i ämnen som även förekommer i gymnasieskolan. Bestämmelserna i 7 kap. 1–7, 14 och 17–19 §§ gymnasieförordningen (1992:394) ska då tillämpas.

12 §

Ansökan om att tas in till förberedande dansarutbildning i årskurs 4 respektive årskurs 7 samt till yrkesdansarutbildning ska skickas till Dansarskolan senast vid den tidpunkt som myndigheten bestämmer.

Övriga bestämmelser

13 §

Dansarskolan får träffa avtal med en kommun om att kommunen ska bedriva viss undervisning. Avtalet får endast avse annan undervisning än dans.

Avtal enligt första stycket får även träffas med en fristående skola som har godkänts och förklarats ha rätt till bidrag enligt 9 kap. 2 och 6 §§ eller 9 kap. 8 § skollagen (1985:1100). Avtal med en fristående grundskola får endast träffas om denna har rätt att sätta betyg enligt 1 a kap. 7 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

14 §

Beslut om antagning m.m. enligt 6, 9 och 10 §§ får inte överklagas.

Förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Prop. 2010/11:19
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs ifråga om studiestödsförordningen (2000:655) att 2 kap. 2 § samt bilaga A 1 och A 2 ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap

2 §

Inackorderingstillägg får lämnas till studerande vid andra läroanstalter och utbildningar än sådana som enligt skollagen (1985:1100) ingår i det offentliga skolväsendet. Till en utlandssvensk studerande får dock inackorderingstillägg lämnas också för studier vid en läroanstalt eller utbildning som ingår i det offentliga skolväsendet.

Inackorderingstillägg får lämnas till studerande vid andra läroanstalter och utbildningar än sådana som enligt skollagen (1985:1100) ingår i det offentliga skolväsendet. Till en utlandssvensk studerande får dock inackorderingstillägg lämnas också för studier vid en läroanstalt eller utbildning som ingår i det offentliga skolväsendet.

Inackorderingstillägg får också lämnas till studerande vid Dansarskolan.

Trots vad som anges i 1 § får inackorderingstillägg lämnas till en studerande som deltar i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9

1. om utbildningen genomförs vid en riksinternatskola, eller
2. om den studerande är utlandssvensk och utbildningen genomförs inom det offentliga skolväsendet eller vid en fristående grundskola som är godkänd för fullgörande av skolplikt.

Centrala studiestödsnämnden får meddela närmare föreskrifter om vem som kan få inackorderingstillägg.

**Bilaga
A 1**

Prop. 2010/11:19
Bilaga 2

Engelskspråkig gymnasial utbildning i Stockholms kommuns regi
Folkhögskola, utbildning på grundskolenivå och utbildning som motsvarar gymnasial vuxenutbildning i kommunal vuxenutbildning (komvux)

Grännaskolan, gymnasial utbildning vid riksinternatskolan

Gymnasieskola, fristående, i fråga om utbildningar för vilka skolan förklarats berättigad till bidrag enligt 9 kap. 8 § skollagen (1985:1100) eller blivit ställd under statlig tillsyn

Gymnasieskola, kommunal

Internationell gymnasieutbildning för International Baccalaureate (IB)

Kommunal och statlig vuxenutbildning, utom påbyggnadsutbildning och uppdragsutbildning

Liber Hermods skola, utbildning på gymnasial nivå samt utbildning för vuxna på grundskolenivå

Lundsbergs skola, gymnasial utbildning vid riksinternatskola

Lycée Français Saint-Louis, utbildning på gymnasial nivå

Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket, gymnasial utbildning vid riksinternatskolan och internationell gymnasial utbildning

Torsås kommun, distansundervisning på gymnasial nivå enligt förordningen (1992:1261) om distansundervisning på gymnasial nivå i Torsås

Tyska skolan, utbildning på gymnasial nivå

Dansarskolan, yrkesdansarutbildningen

**Bilaga
A 2**

Prop. 2010/11:19
Bilaga 2

Folkhögskola, annan utbildning än sådan som anges i A 1 och B 1
Förberedande dansutbildning i Dansarskolan, förberedande grundskolan dansarutbildning
Stiftelsen Värmlands och Örebro läns skogsskola för Gammelkroppa skogsskola, arbetsledarfortbildning
Kommunal och statlig vuxenutbildning, påbyggnadsutbildning som inte är uppdragsutbildning
Kompletterande utbildningar som enligt förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar har förklarats berättiga till studiestöd enligt avdelning A
Samernas utbildningscentrum
Sveriges hovslagarskola, Skara, utbildning till hovslagare
Sveriges lantbruksuniversitet, seminörutbildning
Öster-Malma jaktvårdsskola

Förordning om ändring i förordningen (2008:613) med instruktion för Statens skolinspektion

Prop. 2010/11:19
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs ifråga om förordningen (2008:613) med instruktion för Statens skolinspektion att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Statens skolinspektion ska ha tillsyn över

1. det offentliga skolväsendet samt den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen,
2. kommunernas uppföljningsverksamhet som omfattas av 1 kap. 18 § skollagen (1985:1100),
3. hur kommunerna fullgör sitt tillsynsansvar i fråga om verksamhet som avses i 2 a kap. 13 § och 2 b kap. 6 § skollagen,
4. kommunernas skyldighet att se till att skolpliktiga barn får före-
skriven utbildning,
5. utbildning vid sådana skolor med enskild huvudman (fristående skolor) som avses i 9 kap. skollagen,
6. utbildning vid riksinternatskolor,
7. utbildning vid särskilda ungdomshem enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
8. särskild undervisning enligt 10 kap. 3 § skollagen för skolpliktiga elever på sjukhus eller motsvarande,
9. visstidsutbildning vid sådana särskilda resurscenter som avses i 10 kap. 3 a § skollagen,
10. kommunernas handläggning av frågor enligt 10 kap. 4 § skollagen, och

11. vissa andra utbildningar och verksamheter i den omfattning som följer av särskilda bestämmelser eller särskilda beslut.

11. utbildning som sker med stöd av lagen (2009:xx) om yrkesdansarutbildning.

12. vissa andra utbildningar och verksamheter i den omfattning som följer av särskilda bestämmelser eller särskilda beslut.

Bilaga 3 – Förteckning över remissinstanserna avseende betänkandet Ta klass (SOU 2009:27)

Prop. 2010/11:19
Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Kammarrätten i Stockholm, Ekonomistyrningsverket, Arbetsgivarverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Luleå tekniska universitet, Danshögskolan, Operahögskolan i Stockholm, Centrala studiestödsnämnden, Ungdomsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Statens kulturråd, Konstnärsnämnden, Riksteatern, Kungliga Operan AB, Gislaveds kommun, Göteborgs kommun, Hallstahammars kommun, Ludvika kommun, Malmö kommun, Nacka kommun, Piteå kommun, Skövde kommun, Stockholms kommun, Uppsala kommun, Varbergs kommun, Jämtlands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Balettakademien, Stiftelsen Carina Ari Minnesfond, Cullbergbaletten, Danscentrum, Dansnät Sverige, Kungliga Svenska Balettskolans föräldraförening i Stockholm, Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Norrdans, Skånes dansteater, Svensk Danskommitté, Svensk Scenkonst, Svenska Balettskolan Göteborg, Sveriges Kommuner och Landsting samt Teaterförbundet.

Utanför remisslistan har dessutom danslärare och andra yrkesverksamma vid Kungliga Svenska Balettskolan samt Svenska Balettskolan i Malmö inkommit med yttrande.

Riksdagens ombudsmän (JO), Barnombudsmannen, Utredningen om bildandet av myndigheten för yrkeshögskolan (U 2008:12), Högskoleverket, Kungl. Tekniska högskolan, Örebro universitet, Konkurrensverket, Regelrådet (N 2008:05), Diskrimineringsombudsmannen, Bjuvs kommun, Dals-Eds kommun, Pajala kommun, Trelleborgs kommun, Trosa kommun, Gotlands kommun, Västerås kommun, Östersunds kommun, Örnsköldsviks kommun, Kronobergs läns landsting, Atalante, Dansens hus, Dansstationen, Friskolornas riksförbund, Göteborgsoperan, Kulturskolan i Malmö, Landsorganisationen i Sverige (LO), Norrlands-Operan, Regionteater väst, Stiftelsen Moderna Dansteatern, Svenska Balettskolan Malmö, Svenska Balettskolan Piteå, Svenskt Näringsliv, Sveriges elevråd – SVEA, Sveriges Elevråds Centralorganisation (SECO), Sveriges Musik- och Kulturskoleråd (SMOK), Sveriges Skolledarförbund och Unga danskompaniet har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:000)

Härigenom föreskrivs att det i skollagen (2010:000) ska införas två nya paragrafer, 10 kap. 6 a § och 15 kap. 8 a §, samt närmast före 15 kap. 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Föreslagen lydelse

10 kap.

6 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan. Föreskrifterna får avvika från bestämmelserna i denna lag.

15 kap.

Yrkesdansarutbildning

8 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Föreskrifterna får avvika från bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-09-23

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, regeringsrådet Carina Stävberg och justitierådet Ella Nyström.

Ett steg framåt – en ny yrkesdansutbildning

Enligt en lagrådsremiss den 23 juni 2010 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:000).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Maud Bergkvist.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I remissen föreslås att en särskild utbildning i form av en förberedande dansutbildning i grundskolan och en yrkesdansutbildning i gymnasieskolan ska anordnas. Föreskrifter härom är avsedda att införas i en förordning beslutad av regeringen. I remissen anges i författningskommentaren utförligt vad som är tänkt att skola regleras i förordningen. Lagrådet har dessutom haft tillgång till ett utkast till en sådan förordning.

Till Lagrådets granskning har hänskjutits endast två bemyndiganden avsedda att tas in i skollagen (2010:800). Båda ger regeringen rätt att besluta föreskrifter om den föreslagna utbildningen.

Ett bemyndigande krävs om det är fråga om föreskrifter om sådant förhållande mellan enskilda och det allmänna som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (8 kap. 3 § regeringsformen). Gynnande eller neutrala offentlighetsrättsliga föreskrifter kan däremot beslutas av regeringen med stöd av den s.k. restkompetensen (8 kap. 13 § första stycket 2 regeringsformen). Föreskrifter, som närmare bestämmer skolpliktens omfattning, bör med hänsyn till det anförda kunna bli föremål för delegation, vilket också skett i praktiken. Jfr RÅ81 2:14. Det slags utbildning i form av en förberedande dansutbildning i grundskolan och en yrkesdansutbildning i gymnasieskolan är emellertid i grunden frivillig. Man kan dock säga att den del av den förberedande dansutbildningen som innefattar den ordinära grundskoleutbildningen hör till skolplikten. Men i övrigt baseras utbildningen på frivillighet. Detta ger upphov till frågan om bemyndigandena är nödvändiga eller om regeringen kan besluta föreskrifterna inom ramen för sin restkompetens.

Det ska dock påpekas att bemyndiganden också kan behövas om det är fråga om föreskrifter om kommunernas befogenheter och om deras åligganden (8 kap. 5 § regeringsformen). Härvid bör beaktas att det i det aktuella fallet är tänkt att huvudmäns (alltså även kommuners) anord-

nande av dansarutbildningen ska regleras genom avtal mellan staten och huvudmannen.

Prop. 2010/11:19

Bilaga 5

I det förslag till förordning som Lagrådet haft tillgång till finns ett avsnitt med föreskrifter om statsbidrag. I författningskommentaren nämns inte att sådana föreskrifter skulle omfattas av de föreslagna bemyndigandena. Föreskrifterna har antagligen ansetts falla inom ramen för regeringens restkompetens. En genomgång av de i utkastet till förordning föreslagna bestämmelserna ger knappast vid handen att föreskrifterna över lag är av det slag som avses i 8 kap. 3 eller 5 § regeringsformen. Det förekommer dock vissa bestämmelser som kan anses höra under 3 §, t.ex. om förutsättningarna för rätt att fullfölja utbildningen eller om avskiljande från utbildningen. Vidare kan en föreskrift om att de kommunala huvudmän som regeringen utsett får anordna den ifrågasvarande utbildningen anses gälla sådan befogenhet som avses i 5 §. Lagrådet ifrågasätter om rätten att besluta föreskrifter i alla de ämnen som bemyndigandena är avsedda att innesluta måste delegeras formellt till regeringen för att denna ska kunna utnyttja sin föreskriftsrätt. Om så inte skulle anses vara fallet, bör bemyndigandena preciseras att omfatta endast de föreskrifter som delegationen är avsedd att inbegripa.

Vad ovan anförts avser den bemyndigandebestämmelse som finns i första meningen av vardera paragrafen. Den andra meningen om att avvikelser får ske från skollagens bestämmelser är under alla omständigheter nödvändig, eftersom den innebär undantag från den formella lagkraftens princip i 8 kap. 17 § regeringsformen. Enligt Lagrådets mening är det fullt möjligt att i en lag inom det fakultativa lagområdet medge att det i en förordning görs avvikelser från lagens bestämmelser. Ett sådant medgivande behöver inte vara kopplat till något tidigare bemyndigande utan skulle förslagsvis kunna ges följande lydelse:

Föreskrifter om dansarutbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i denna lag.

Ikraftträdandebestämmelsen har formulerats så att lagen träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas på utbildning och annan verksamhet från och med den 1 juli 2011. Bestämmelsen kan läsas som om bemyndigandena inte skulle vara tillämpliga förrän tidigast den 1 juli 2011, trots att de träder i kraft redan den 1 januari 2011. Lagrådet ifrågasätter om avsikten verkligen är denna, vilket skulle kunna ge upphov till praktiska problem. Lagrådet föreslår därför att orden "... och tillämpas på utbildning och annan verksamhet från och med den 1 juli 2011" utgår ur förslaget.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 september 2010

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Krantz, Ohlsson

Föredragande: Statsrådet Krantz

Regeringen beslutar proposition (2010/11:19) Ett steg framåt – en ny dansarutbildning.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Skollagen (2010:800)	10 kap. 6 a §	
Skollagen (2010:800)	15 kap. 8 a §	
Skollagen (2010:800)	15 kap. 22 §	
Skollagen (2010:800)	29 kap. 26 §	
